Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5225 10/23 ԱՊՐԻԼ 1903 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 25 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1321 Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5225

درعلیه‌ده غلطه‌ده ◆ آره‌ولك ◆ غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրն.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փօստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսայի նախագահ Պ. Լուպէի այցելութիւնն Ալժէրիա, միջազգային կարեւորութիւն մը առաւ, առիթ ըլլալով հինգ տէրութեանց նաւաբաժիններուն՝ հոն համախմբուելու եւ զինքը ողջունելու։ Հանրապետութեան նախագահին այս մեծ պատիւն ընծայող տէրութեանց մէջ Անգլիականը ամէնէն աւելի աչքի զարնողն է, զի միւսներէն Ռուսիա արդէն դաշնակից է Ֆրանսայի, Իտալիա առենէ մը ի վեր սկսած է բարեկամութիւն ծախել, առանց մազի մը չափ շեղելու երրեակ դաշնակցութեան մէջ իր յանձն առած պարտականութիւններէն, իսկ Սպանիա եւ Բորթուկալ մասնաւորապէս պարտաւոր էին այդ ցոյցն ընելու, զի միջազգային օրէնքը կը պահանջէ որ տէրութիւն մը պաշտօնապէս պատգամաւորութիւն մը ղրկէ, ողջունելու դրացի պետութեան վեհապետը կամ գլուխը, երբ իր սահմաններուն մօտերը ճամբորդելու գայ։ Յայտնի է թէ Սպանիա եւ Բորթուկալ ամէնէն աւելի ուղղակի հանդիպակաց դրացիներ են Ալժէրիոյ ուր կը ճամբորդէ Պ. Լուպէ։ Սպանիա՝ բաց աստի՝ մասնաւոր պատճառ մը աւելի ունի բարեկամութիւն ցուցնելու Ֆրանսայի, որովհետեւ անիկա սպանեւամերիկեան պատերազմին ժամանակ բաւական կարեւոր ծառայութիւն մը ըրաւ իրեն, անկեղծ միջնորդի եւ անշահախնդիր խաղաղարարի ուղիղ դեր մը կատարելով երկու կռուող տէրութիւններուն միջեւ եւ համեմատապէս Սպանիոյ համար նպաստաւոր պայմաններ ձեռք բերելով։ Մինչ եթէ Սպանիա ինքը առանձին եւ ուղղակի բանակցէր իր յաղթական թշնամիին հետ, գուցէ չյաջողէր այդքանն իսկ ձեռք ձգել։

Իսկ Անգլիա Ալժէրիոյ ուղղակի սահմանակից չըլլալով՝ ընաւ պատրաստ չէր նաւաբաժին ղրկել հոն եւ ողջունել Պ. Լուպէն, եթէ բարեկամութեան ակներեւ ցոյց մը ընելու յատուկ դիտում չունենար, դիտում՝ որ կը շեշտուի մանաւանդ Անգլիոյ Թագաւորին Բարիզ տալիք այցելութեամբը։ Ուստի Ֆրանսացիներն ալ որ շատ զգայուն ու խանդավառ են ի բնէ եւ ամէնէն աւելի կը զգածուին իրենց ինքնասիրութիւնը գգուող ցոյցերէ, կը պատրաստուին շատ շքեղ հանդէսներով ընդունիլ զինքը։

Հինգ տէրութեանց նաւաբաժիններուն Ալժէրիոյ առջեւ համախմբուիլը եւ իրենց նախագահը ողջունելը կը թրթռացնէ բնականաբար բոլոր Ֆրանսացիներու սրտերը, որ այս ցոյցին մէջ իրենց զօրութեան եւ մեծութեան գրաւականը կը տեսնեն։ Բայց շատ աւելի պիտի պարծենային, եթէ Մ. Նահանգներն ալ նաւաբաժին մը ղրկէին, ինչպէս Պ. Լուպէի ճամբայ ելլելէն քանի մը շաբաթ առաջ՝ Բարիզէ քաշուած հեռագիրները կը ծանուցանէին թէ պիտի ղրկէին։ Այլ անշուշտ կը յիշեն մեր յարգոյ ընթերցողները թէ այն ատենն իսկ փութացինք գրել այս էջերուն մէջ թէ երբեք պէտք չէ հաւատալ որ Մ. Նահանգները այդ բանն ընեն, որ յարգանքի շատ մեծ ցոյց մը կ'ըլլար արդարեւ եւ կ'աւելցնէինք թէ լոկ ֆրանսական պարծենկոտութիւն է այդ հեռագրալուրը եւ թէ երբեք պիտի չիրականանայ։

Արդ՝ ինչպէս որ այն լուրը ստոյգ չելաւ, նոյնպէս անստոյգ է Բարիզէ քաշուած այն վերջին հեռագիրը թէ Մ. Նահանգաց նաւաբաժին մը Մարսիլիա պիտի գայ, նախագահ Լուպէն ողջունելու՝ անոր Ալժէրիայէ վերադարձին։ Ֆրանսական սնապարծութեան ծնունդ այս երկրորդ հեռագիրն ալ գրեցէք առջի հեռագրին քով, զի իրականանալիք չունի, ինչպէս առաջինը չունեցաւ։

Այլ Բարիզէն քաշուած հեռագիրներէն միայն Ֆրանսայի վերաբերեալները չեն որ յաճախ անհիմն են, ուրիշներու նկատմամբ տրուած լուրերն ալ շատ անգամ անստոյգ կ'ելլեն, ինչպէս, օրինակի համար, Բարիզի մէկ ուրիշ հեռագիրը որ առջի օր կը հաղորդէր թէ «Ամերիկեան կառավարութիւնը ամէն թիւրիմացութիւն փարատելու համար՝ Քիլ պիտի ղրկէ Միջերկրականի նաւաբաժինը»։—Կ'երեւի թէ Բարիզէն այս հեռագիր քաշողները չեն յիշեր կամ կը կարծեն թէ ընթերցողները մոռցած են թէ երբ Գերմանիոյ կայսրը ինքնաբերաբար փափագ յայտնեց ու հրաւիրեց որ ամերիկեան տորմիղը Քիլ գայ, Մ. Նահանգները մերժեցին այդ հրաւէրը եւ մեղմելու համար այդ մերժման տպաւորութիւնը՝ առարկեցին թէ ամերիկեան նաւաբաժինը Եւրոպայի ո՛չ մէկ եզերքը պիտի հանդիպի։ Ուրեմն ինչպէս կարելի է որ հիմա Քիլ այցելէ։ Եւ ո՛չ ապաքէն նոյն իսկ այդ մերժման պատճառով Մարսիլիա գալն ալ անկարելի կը դառնայ, զի մէկ տէրութեան հրաւէրը մերժելը եւ միւսին նախագահը ողջունելու երթալը՝ առաջնոյն նկատմամբ այնպիսի համակրութիւն մը ենթադրել պիտի տար որ տարրական քաղաքավարութիւնն անգամ չէր ներեր, ո՛ւր կը մնայ Նախագահ Ռուզվէլթի փորձ ու ներհուն քաղաքագիտութիւնը։ Եւ սակայն զարմանալի է որ Բարիզէն, նրբամտութեան ու դիւանագիտութեան այդ հասուն ոստանէն, այսպիսի խակ հեռագիրներ կուգան երբեմն։ Ուստի նորէն հարկ կը համարենք յիշեցնել մեր ընթերցողներուն թէ յաճախ մեծ վերապահումներ ընել պէտք է Բարիզի հեռագիրներուն։

⁂

Այլ մինչ եւրոպեան հինգ տէրութեանց նաւաբաժինները Ալժէրիա հաւաքուելով բարեկամութեան այսպիսի փայլուն ցոյց մը կ'ընեն վեհերորդի մը հանդէպ, ինչ որ ընդհանուր խաղաղութեան տեսակէտով նպաստաւոր պարագայ մըն է, աշխարհի հեռաւոր մէկ անկիւնն ալ աւելի գործնական իրողութիւն մը տեղի կ'ունենայ որ ոչ նուազ կը նպաստէ խաղաղութեան դատին։ Ըսել կ'ուզենք Մանչուրիոյ պարպումը՝ որ այս միջոցները կատարուեցաւ երկրորդ անգամ։ Վեց ամիսէն երրորդ եւ վերջին մասին պարպումն ալ կատարուելով՝ միանգամ ընդ միշտ այս Մանչուրիոյ խնդիրը պիտի վերնայ քաղաքական հորիզոնէն։ Եւ քանի որ այս գործադրութեան առաջին ու երկրորդ արարուածները կատարուեցան, պատճառ մը չկայ կասկածելու թէ երրորդն ալ չպիտի կատարուի։

Աւելորդ է ըսել թէ ուրիշ բանի չվերագրուիր Ռուսիոյ այս արարքը, բայց թէ իր խաղաղասիրական ոգիին ու տրամադրութեանը, որով չուզեց միջազգային չփոթութեան մը պատճառ տալ՝ Մանչուրիայէն դուրս ելլել չյօժարելով։ Իսկ թէ ինչ բան էր որ այդ ոգին եւ տրամադրութիւնը ստեղծեց եւ գործնականապէս արդիւնաւորեց,—Անգլեւճաբոն դաշնակցութեան այն յայտարարութեանը մէջ փնտռեցէք որ կ'ըսէր թէ Մանչուրիա Չինաստանի կայսրութեան ամբողջացուցիչ մէկ մասը կը ճանչնայ։ Երբ այդ յայտարարութիւնը մէջտեղ ելաւ, գտնուեցան քաղաքական դրողներ՝ նոյն իսկ մեր հրապարակին վրայ՝ որ ծաղրեցին զայն ու ըսին թէ Ռուսիա յաւիտեան չպիտի քաշուի Մանչուրիայէն, այլ պիտի ըսէ j'y suis, j'y reste։ Բայց զի աներկբայ ենք որ Արեւելքի ընթերցողները յիշողութեան կարողութեամբ օժտուած են, պիտի կրնան միտք բերել անշուշտ թէ սկիզբէն ի վեր մենք ըսինք թէ Անգլեւճաբոն դաշնակցութիւնը մեռեալ տառ մնալու համար կնքուած չէ եւ թէ հետեւաբար Ռուսիա պիտի պարպէ Մանչուրիան։ Ահա կարծեմ թէ իրողութիւնը հակառակը չէ որ կը հաստատէ։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

"ԱՒԵՏԱԲԵՐ,, ԿԸ ՑԱՒԻ

Աւետաբեր, ամերիկացի բողոքական միսիոնարներու օրկանը, նորութիւն մը որդեգրեց՝ Ց. Գ. Գ.ի խմբագրական մարմնի մէջ մտնելէն ի վեր։ Այդ նորութիւնը կը կայանայ հայ մամուլի արտադրութիւններուն՝ իր տեսակէտով կարեւոր նկատուած յօդուածները ներկայացնել Աւետաբերի ընթերցողներուն եւ ի հարկին իր թեր ու դէմ գնահատումն ալ ընել։ Աւետաբերին այս նորութիւնը հիմայ՝ «Էրմէնի ղազէթալար» խորագրին տակ աւելի որոշ ձեւ մը առաւ։ Աւելորդ չէ դիտել տալ թէ այս գլուխը թրքերէն լեզուաւ կը խմբագրուի եւ ետքը հայերէնի վերածուելով՝ հայերէն Աւետաբերի մէջ ալ կ'անցնի... երբեմն հեռանալով իր բնագրէն։

«Ց. Գ. Գ.», հայ բողոքականներու մէջ կատարելապէս միսիոնարական մը, ըլլայ իբր իր սեփական համոզումը քարոզող, ըլլայ իբր միսիոնարներու թմբկահարը, կը դիտէ ա՛յն խնդիրները որ եկեղեցիներու շուրջը կը յուզուին։

Այսպէս, Մուշեղ վարդապետի, Ա. Մամուլի հրատարակած «Վերլուծումներ» խորագրին տակ եկեղեցական-կրօնական խնդիրներուն շա՛տ համակիր ընդունելութիւն մը ըրաւ Աւետաբերի խմբագիրը. այնպէս որ ո՛չ թէ Մուշեղ վրդ.ի ոգիով, այլ միսիոնար-բողոքականի մը հայեացքով ինչ ինչ կէտեր դիտել տալէ ետքը իր ընթերցողներուն՝ ուղղակի Մուշեղ վրդ.ի նախագասութեան վրայ, կը յարէ. «Պու թէսավվուրլար փէք տօղրու վէ մուհիմ տիր։ Վէ անլէրէ Տ. Մուշեղ վարդապետ միսիլլու պիր զաթըն աթգդաթ տավէթ էթմէսի շայանը թագտիր պիր խուսուս տըր։ Քեա՛շքի էտիպլէրիմիզ, խուսուսա րուհանիլէրիմիզ անըն հայաթի պիր մատտէ օլտըղըը հիսս էտէրէք, անըն հագգընտա ճիտտէն վէ թէասսիւպտէն ազատ օլարագ տիւշիւնէլէր իտի (Թրքերէն Աւետաբեր, ճիլտ 46. Նօ. 13, մարտ 28, էջ 228)։

Աւետաբեր իր յաջորդ թիւին մէջ ալ հակամէտ է Մուշեղ վրդ.ի ա՛յն տեսութեան, որով կը քննադատէ պապական դրութիւնը քրիստոնէութեան մէջ. դրութիւն մը որ կը կապէ մտքի եւ սրտի անձնիշխանութիւնը. վասն զի շահու համար կրօնափոխութիւն կը մղէ ա՛ն եւ արդիւնքն է կեղծիք եւ ատելութիւն. (Ֆիքրիմիզի քէրքէօրիւնէ իթմամթա ճէլպ էտէն վէ մէնֆաաթ իւչիւն մէզհէպ թէպտիլաթընը թէշվիգ էտէն պիր ուսուլ պիթթապի էհալի արասընտա պիրատէրլէրէ ատէվէթի վէ րիյայը թէշվիգ էտէճէք տիր» (Աւետաբեր Նօ. 14. էջ 252)։

Երբ Մուշեղ վրդ. իր Վերլուծումներուն մէջ կարգը կը բերէ եւ կը խօսի բողոքականութեան վրայ եւ մասնաւոր կ'ընէ ի՛նչ որ ըրած էր կաթոլիկութեան վրայ, եւ ամէն դիտող մարդուն յայտնի ցաւալի իրողութիւնները անգամ մըն ալ կը շեշտէ, Աւետաբեր կը ցաւի եւ չըսպասեր որ Մուշեղ վրդ.ի պէս անձ մը այդ տեսակ գրիչ մը գործածէ։

Եւ այս տեղ բողոքականութիւն ըսուած ատեն՝ կը հասկնանք, ի՛նչ որ ամերիկացի ընդհանրապէս տգէտ շառլաթան միսիոնարներ երբեմն բերին։ Որովհետեւ այսօր, լաւ կը ճանչնանք, հայ բողոքականութեան մէջ ընտիր հատուած մը՝ շա՛տ լուրջ գլուխներէ կազմուած, որոնք Մայրենի Եկեղեցիի սիրով տոգորուն, չեն ուզեր միսիոնարական լուծը կրել, անոնց սառուցիչ ներշնչումներով ջլատիլ. այդ հատուածը կ'ուզէ բոլորովին զերծ միսիոնարներու ազդեցութենէն՝ վերջնական ձեւ եւ կերպարանք մը տալ իրենց Եկեղեցիին։

Բայց ինչպէս որ կան միսիոնարներու պաշտպանութեամբ ուսում առած Հայեր որ իբր քարոզիչ, իբր բժիշկ ելլեն. իրենց Եկեղեցին փոխելու սարսափելի տկարութիւնը ունեցած են, կան նաեւ հայ ժողովուրդին մէջ միամիտներու խումբ մը, որոնք մաս մը իրապէս միամտութեամբ, մաս մըն ալ իրապէս կեղծաւորութեամբ, Բողոքական եղած են, վասն զի միսիոնարներ յանուն Աւետարանի, Հայ. Եկեղեցին ցոյց տուած են անոնց իբր ոչ-աւետարանական եւ կռապաշտական, եւայլն, եւայլն։

Այս կերպ քարոզուած Աւետարան մը, կը դադրի Աւետարան ըլլալէ։

Միսիոնարութիւնը կը զգայ իր յոռի դիրքը եւ չուզեր թող տալ որ իր միջոցները, որոնցմով կը գործէ, ուղղակի հայ բողոքականներու ձեռք անցնին։

Անոնք որ հայ են եւ միսիոնարութեան կապուած են ուղղակի շահով ու միեւնոյն այս շահուն համար չեն ուզեր մայրենի Եկեղեցին սիրել եւ միսիոնարէ մը աւելի բողոքական կը ձեւանան, այս բոլորէն պիտի հրաժարին՝ եթէ սա վայրկեանիս իրենց շահը դադրի։ Կը ճանչնանք պատուելիներ՝ որ աբիւաբար ըրած են այս յայտարարութիւնը. վասն զի ա՛յնքան յայտնի իրողութիւն մըն է ան, որուն ուրացումը անկարելի պիտի ըլլար։

Ուղիղ չէ՛, ուրեմն հետեւցնել թէ բոլոր բողոքականութեան մէջ քանի մը հոգիներ միայն անկեղծ են։ Մուշեղ վարդապետ իրաւամբ դիտել կուտայ թէ իր ճանչցածներուն մէջ քանի մը հոգի միայն անկեղծ գտած է. այսպիսի անկեղծներ՝ Մուշեղ վրդ.ի չճանչցած Բողոքականներուն մէջ ալ կրնան գտնուիլ եւ կը գտնուին. հետեւաբար, այս անկեղծներուն վրայ չէ որ պէտք է ծանրանալ, բուն մեծամասնութեան վրայ նայիլ պէտք է՝ անգամ մըն ալ համոզուելու համար թէ ամերիկացի բողոքական միսիոնարներ Աւետարանի անունով ամէնէն մեծ անիրաւութիւնը գործեցին՝ շահու միջոցներով դաւանափոխ ընելով Հայ. Եկեղեցիի զաւակներուն մէկ մասը եւ թէ քրիստոնէական աւելի բարձր կեանք մը չկրցան տալ այդ միամիտներուն. սորվեցուցին ատելութիւն դէպի Մայր-Եկեղեցին. մոռցնել տուին Անոր ամէնէն չքնիղ տարրերը եւ իբր մեհեան նկարագրեցին զայն «Տիրոջ» անունով։

Եւ երբ հիմա այս իրողութիւնները անգամ մըն ալ երեւան կը բերուին վերլուծումներու մէջ, Աւետաբերը կը ցաւի։

Մուշեղ վարդապետին բոլոր ըսածները ուղիղ էին, տրամաբանական էին, եւ երբ հարկ եղաւ խօսիլ բողոքականութեան ալ վրայ, ինչո՞ւ գէշ կ'ըլլայ, ինչո՞ւ անվայել կ'ըլլայ Մուշեղ վրդ.ին գրելու եղանակը։

Կը սպասէինք որ Աւետաբեր մէկիկ մէկիկ հերքէր Մուշեղ վարդապետին վերլուծումները։ Բայց կ'երեւի թէ ա՛յդ լայն մտածումով գրուածները որդեգրելու ատեն չմտածեց իսկ թէ ծայրը իրեն (բողոքականութեա՛ն) ալ պիտի դպչէր։

Հայ. Եկեղեցիին լայն ոգիին վրայ ա՛յնքան գէշ գաղափար ունին մեր մասնանիշ ըրած բողոքականները որ երբ Հայ. Եկեղեցիի վարդապետ մը ելլէ այդ ոգիով խօսի, վերլուծէ, կը կարծեն որ բողոքականութեան բարերար (՞) ազդեցութեան արդիւնքն է ատ։ Ցաւալի է այսպիսի ինքնախաբութիւն մը։ Մուշեղ վրդ.ի մասնանիշ ըրած իրողութիւնները պէտք է հերքել, եւ ո՛չ թէ գրելու ձեւը։ Վըստա՞հ է Աւետաբեր իր դատին վրայ։

Այս առթիւ կ'ուզենք գաղափար մը յայտնել, քանի որ հայ բողոքականութեան մէջ ընտիր հատուած մը կայ, որ կ'ուզէ դուրս ելլել միսիոնարական շահադիտուած շրջանակէ, պէտք է թո՛ղ տալ որ այդ ձեռնարկը յաջողի։ Եթէ միսիոնարութիւնը այս բանին օգնէ իր ոսկիներով եւ ո՛չ թէ իր ուրիշ բանով, թերեւս նոր եւ անկեղծ գործի մը սկսած համարուի եւ քաւէ իր կէս դարու քրէական յանցանքը։

Եւ այսպիսի բարենշան գործունէութեան բուն գրաւականը պիտի ըլլայ Աւետաբերին անկեղծութիւնը։—Այս թերթը, երբեք բարեկամ չէ եղած ճշմարիտ քրիստոնէութեան, բարեկամ չէ՛ եղած Հայ. Եկեղեցիին եւ բարեկամ չէ՛ ու չէ՛ եղած բուն հայ բողոքականութեան, որ կ'ուզէ միսիոնարութեան լուծը թօթափել։ Իրաց այս վիճակին մէջ ինքն իրեն ալ բարեկամ չէ՛։

Այս է մեր գաղափարը, հոգ չէ՛ թէ Աւետաբեր կը ցաւի։ Վ.

Բ. ՈՍԿԵԴԱՐ

ԲԱՂԴԱՏԵԼԻՆ ԱՆԲԱՂԴԱՏԵԼԻԻՆ ԴԷՄ

Ա

Բիւզանդիոն լրագրի Աւագ չորեքշաբթի օրուան թիւին առաջին սիւնակները տեսնելուս՝ հոն զարմանալի զուգադիպում մը նշմարեցի, ու միտքս ինկաւ յունական հին դիցաբանութեան մէկ մասը.— տարաբախտ ու վաղամեռիկ Իկարէի մահը։ Երբ Թիթալոսի անել եւ հանգուցաւոր ուղիներուն մէջէն, շնորհիւ իր ճարտարամիտ հօրը շինած մոմէ թեւերուն, Իկարէ կրցաւ հոնկէ ճողոպրիլ, օդին խաւերը թեւակոխել, պահ մը ինքզինքը տեսաւ այդ անսահմանութեան մէջ թեւատարած, իր անսահման ուրախութենէն արբեցած՝ մոռցաւ իր հայրենի խոհեմ ազդարարութիւնները եւ արեւուն շատ մօտէն թռչելով, իր մոմեղէն թեւերը հալեցան։ Ինկաւ նա գահավէժ՝ թաւալգլոր, օդին լրթագոյն թանձրութիւնները պատառելով եւ ծովամոյն եղաւ։

Զուգադիպումը ո՞ւր է պիտի հարցնէք։— Այո՛, այդպէս Աւագ չորեքշաբթի օր հալեցան եւ ինկան Գուրգէն էֆ.ի եւ Գարագաշի գրիչները Գեր. Հիւրմիւզի կիզիչ եւ լափող առաւելութեան հանդէպ։

Ես, թէպէտ Հայ, հին Հելլէններու մէկ մասնաւոր զգացումը սրտիս մէջ միշտ կրած եմ, որ է յարգել ծերունի անձնաւորութիւնները, մասնաւորապէս երբ ասոնք վաստակաւոր անհատներ են, որոնց ամբողջ կեանքը արդիւնաշատ օրերու շարք մըն է։ Բայց քանի որ Գուրգէն էֆ. ընթերցողը այս ցուցահանդէսին կը հրաւիրէ, բուռն փափաք մը զիս կը մղէ անաչառ բաղդատութիւն մը ընելու, մանրազննին քննելու այդ երկու թարգմանութիւնները, որոնք Հիւրմիւզի փայլը նուաղեցնելու մրցման կը նկրտին։

Անաչառ։— Այո՛, այսպէս պէտք է— խոհեմութիւն չէ թոյլտուութիւն տալ, որպէս զի մատենագրական հոյակապ զանձուածներ այս կերպ հասարակօրէն հարուածուին, եւ մեր լուրջ ու գրասէր հասարակութեան միտքը րոպէ մը իսկ պէտք չէ վարանի մեր անցեալ դարու մատենագրական համբաւի մասին։ Բագրատունիներ եւ Հիւրմիւզեանք սովորական հայագէտներէ աւելի հոյակապ գլուխներ եւ հոյակապ մարդիկներ էին։

Ինչպէս ըսի, այս սուրբ տօներու առթիւ, այդ կերպ ցուցահանդէսի մը գաղափարը, շատ անխոհեմ գործ մըն էր, որովհետեւ որքան հեռու մնային իրարմէ, այնքան դժուարին պիտի ըլլար անոր գերազանցութիւնը զանազանել։

Բայց մերձեցումը չափազանց ըլլալով, բաղխումը կարելի չէ արգիլել։ Արդէն խնդիր մը որ Ոսկեդար եւ Վենետիկ վերնագրով կը յուզուի, խնդիր մը աղմկալից որու համար բաւական թուղթ ժամանակին սպառուած է եւ վերստին երեւան կ'ելլէ, բաղդրեալ է կարգ մը անհատական եւ հաւաքական կարծիքներէ ու կշռադատութիւններէ, որոնք առանձին առանձին առնուելու եւ վիճաբանուելու տեղ, իրար խառնած, մէկ անկանի մէջ կը ծեծուին, եւ Գուրգէն էֆ. որոմը կտրելու նպատակաւ կ'անգիտանայ որ ցորենը զոհ կուտայ իր մանգաղին բերնին։ Բայց ինչ պէտք կայ երկար նախադասութիւններու մէջ մոլորիլ.— խնդրեմ, ներողութիւն հարցումիս, փափաքինք ինչ է Գուրգէն էֆ., Բազմավէպը հարուածել. որովհետեւ Ղազիկեան վարդապետին թոյլատրեց որ անտեղի ոտանաւորներ գրէ. ատոր չեմ ընդդիմանար, ազատ էք։ Եւ կամ նոյն իսկ Ղազիկեան վարդապետը կ'ուզէք ջախջախել. ցաւօք սրտի պիտի ըսեմ որ դպրէք. Կոռնէյլի ըսածին նման. Plus l'offenseur est cher et plus grand est l'offense։

Արդէն մենք Բագրատունիին անուանակիցը այն օրէն դատապարտեցինք եւ ցաւալի է տեսնելը որ չի փութար ու կ'ուշանայ հրապարակօրէն մեզ հատուցում տալու իր անհաճոյ գրութեան համար։

Բիւզանդիոնի յօդուածագիրը եթէ ուղիղ խորհրդածութիւն մը ունի, այն ալ մեր համայնքին ապերախտ չըլլալուն համոզումն է, քանզի հայ տարրը, ինչպէս իր սրտին մէջ միշտ վառ պահած է, կը սնուցանէ երախտագիտական զօրաւոր զգացումներ, այն անձերու համար, որոնք իրենց ամբողջ անհատական մտացի ուժերը նուիրած են գրական յառաջդիմութեան ճամբուն եւ էջերուն մէջ պատկերացուցած իրենց պատկանած տարրին լեզուն եւ բարոյական արժանիքները։

Տանդէն ալ Ahi pisa, vestuperio delle genti ըսաւ իր ծննդավայրին համար. բայց Տանդէին պաշտպան կար իր բանաստեղծական մուսան։

Բայց հոս, խնդրեմ, կանգ առնենք։ Եթէ Ղազիկեան իր երգերուն նիւթը չի գիտեր ընտրել, ասիկա մեզի պատճառ մը չէ որ մեր բանաստեղծներուն աղմկայոյզ մխորքին մէջ չյարգելու այն մատենագրական արժանիքները, ապերախտ գտնուելու, պակսելու, մոռնալու եւ չընդունելու այն բանաստեղծական խանդն ու աւիւնը, որոնք անցեալ դարու երկրորդ կիսամասին մէջ ծլան եւ ծաղկեցան. թողելով գործքեր հսկայակերտ, հատորներ աննման, մատենագրական ծաղկեփունջներ, ուր հոգին կը զովանայ, եւ լեզուն կ'ազնուանայ։

Եթէ Իլիականին բնագիրը կորսուի, ո՛վ Աքիլլէսդ աստուածանման, չըլլայ սրտիդ ցաւ. եւ դուք Տրովադայ քաջամարտիկներ ձեր անունը երբեք չի պիտի նսեմանայ, քանզի Բագրատունին զձեզ արդէն մեր լեզուով անմահացուցած է։ Ասոնք են գոնէ օտարին գնահատումները։ Հոմերոս, Սոփոկլէս, Տակիտոս, Ռասին, Վոլդեռ, Միլտոն Ալֆիեռի եւ բանաստեղծներու անմահական դասը գիրկընդխառն ընդունեցաւ մեր Արսէններու եւ Եդուարդներու հոգին, երբ անոնք անցան մեր աշխարհէն։

Ուստի, կ'աղաչեմ չդպչինք այդ նուիրական անուններուն, չհարուածենք Բագրատունիները, Հիւրմիւզները եւ Ջախջախները, հոն չջախջախուելու համար, որովհետեւ անոնք մեր ժամանակակից մատենագրութեան եգիպտական բուրգերն են եւ որոնց կրանիթեայ զանգուածին վրայ կը փշրի ու կը բթանայ ամէն յանդուգն գրիչ։ Եւ քանի որ խնդիրը պարզուեցաւ, արի՛ մտնենք բաղդատութեան եւ մանրաքննական խուզարկութեանց ուր անաչառ պիտի քննենք եւ դատենք. որովհետեւ խնդիրը լուրջ է եւ կենսական։ Հոն պիտի դատէ հասարակութիւնը այն որ գործած է lèse-maîtreի աններելի յանցանքը։

ՏԻԼԷԹԱՆԹ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (32)

ԺՈՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԱԼՔՈԼԱՎԱՃԱՌԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Դ.

Էթիէննէդ սկսաւ հեծկլտալ ու երիտասարդին ոտքերուն փաթթուելով անոր ծունկերուն վրայ դրաւ գլուխը։ Քրիսթիանի կրթնած՝ գրաւիչ դիրք մը առած էր մանկամարդ կինը, որ ցոյց կու տար մէջքին ներդաշնակ գալարումը, ու մետաքսէ սեւ գուլպաներով սարսռուն նուրբ սրունքները։ Բայց Էթիէննէդ չէր կրնար ալ եւս ազդեցութիւն գործել Քրիսթիանի զգայարանքներուն վրայ։ Անզգած մնաց ճարտարօրէն մատուցուած այս շնորհներուն հանդէպ, ու սկսաւ տաղտուկ զգալ խօսակցութեան առած զգայական դարձուածքէն։ Կը նախընտրէր արցունքը քան թէ սպառնալիքը։ Այն մարդոցմէ էր որոնք չեն կրնար կնոջ մը արտասուելը տեսնել։ Ու Էթիէննէդ գիտէր Քրիսթիանի այդպէս ըլլալը։ Ընկճուած, բոլորովին իր վիշտին անձնատուր, ճշմարիտ արցունքներով կ'ողողէր Քրիսթիանի ծունկը, մեղմօրէն համբուրելով անոր միսը՝ բանթալոնին կերպասին վրայէն։ Քրիսթիան կը զգար անոր բերնին ջերմութիւնը։ Կը խորհէր թէ ի՛նչպէս վեր առնէր զայն։ Չէր համարձակէր խօսիլ անոր հետ, եւ կը վախնար որ տնեցիներէն մէկը վրայ կը հասնի։ Պիտի հաւանէր հարիւր հազար ֆրանք տալ՝ Էթիէննէդի մեկնումին համար։ Ինք ալ չէր գիտեր թէ ի՛նչպէս ճամբու դնէր մանկամարդ կինը։ Այս վերջինը զգաց Քրիսթիանի տագնապին ու պահած լռութեան պատճառը։ Ցամքօրէն վեր առաւ գլուխը ու Քրիսթիանի դարձնելով վիշտէն այլայլած ու արցունքներէն թրջուած դէմքը, ըսաւ.

—Երբեք չես գիտցած թէ ո՛րքան կը սիրէի քեզ։ Ա՜հ որքան քարսիրտ ես ինծի նկատմամբ։ Բոլոր քմահաճոյքներուդ տեղի տալուս համար է որ կը պատժես զիս։ Քու նախընտրած կեանքդ էր որ ընծայեցի քեզի. իմ միակ ջանքս եղած է քեզի հաճոյանալ։ Ու այսօր երեսի՛ս կու տաս այդ բանը։ Շա՛տ լաւ. քենէ եկած ամէն բան կ'ընդունիմ։ Իմ զոհողութեամբս պիտի ապացուցանեմ իմ զգացումներուս անկեղծութիւնը։ Զիս ձգելու ազատ ես։ Բան մը չպիտի ըսեմ, բան մը չպիտի ընեմ, տաղտուկ չպատճառելու համար քեզի։ Նոյն իսկ չպիտի գանգատիմ։ Ասով հանդերձ կը տեսնես որ վիշտ կը զգամ...

Էթիէննէդ հեծկլտանքի նոր տագնապ մը ունեցաւ, ու այս անգամ, դէմքը ծածկեց Քրիսթիանի վզին վրայ, զոր սկսաւ համբուրել խօլաբար, լիաշուրթն, խածնելով զայն խեղդուկ ճիչերով, իր նուրբ ակռաներուն ծայրովը։ Քրիսթիան սկսաւ տեղէն շարժիլ եւ ջանաց ետ մղել զայն, ըսելով.

—Օ՛ն, Էթիէննէդ... խոհակա՛ն եղիր։ Ճշմարտապէս յուզեցիր զիս քու վերջին խօսքերովդ... Աւելի առաջ չերթանք... լաւ բարեկամներ մնանք իրարու... իմ մասիս ես աւելին չեմ պահանջեր... հէ՛, դուք ի՞նչ կ'ըսէք։

Էթիէննէդ կանգնեցաւ, ու գոգցես կախարդանքով մը, ժպտուն կերպարանք մը առաւ։ Իր դէմքը ուրախութեամբ ողողուն էր, ու բոլորովին վարդագոյն դարձած. աչքերուն եզերքը տակաւին կը դողդողէին արցունքները. իրաւցնէ՛ հեշտալի էր իր այդ կերպարանքին մէջ։ Բայց յաղթանակի ժամը անցած էր ալ եւս։ Էթիէննէդ, բանիմաց կին մը, կ'ըմբռնէր թէ ալ եւս պէտք չէր յոյս դնել սիրոյ նենգութիւններուն վրայ. ուստի կեղծեց համակերպութիւն ցոյց տալ, վրէժխնդրութեան պատրաստուելու համար։

—Բարեկա՞մ ըսէք, գոչեց մանկամարդ կինը, կարելի՞ բան է միթէ։ Ըսել է ամբողջովին չպիտի կորսնցնեմ ձեզ։

—Ուրեմն կը փափագի՞ս որ բարեկամ մնանք։

Էթիէննէդ գլուխը ցնցեց եւ դէմքը տխուր արտայայտութիւն մը առաւ խոկուն։

—Ա՜հ, Քրիսթիան, եթէ հարկ ըլլայ, քեզի հաճոյանալու համար... Բայց ինչ տարբերութիւն։ Ա՜հ, ի՛նչպէս համակերպիլ։ Ո՛չ, աւելի լաւ կ'ըլլայ ընդ միշտ բաժնուիլ իրարմէ։ Շատ պիտի տառապիմ։ Կը զգամ թէ սիրտս պիտի ճմլուի. եթէ քովս գտնուելով չսիրես զիս...

Մանկամարդ կինը ոտքի ելաւ, եւ յուսահատական շարժուձեւ մը ընելով ըսաւ.

—Ա՜հ, ա՛լ եւս ինծի համար չես դուն։ Մնաս բարով։

Այս անգամ Քրիսթիան վար դրաւ զայն, ըսելով.

—Էթիէննէդ, այսպէս մի՛ առներ քալեր։ Կ'ապահովցնեմ քեզ թէ վիշտ կը պատճառես ինծի...

—Զա՛ր Քրիսթիան, մրմնջեց Էթիէննէդ մելամաղձոտ ժպիտով մը։ Բայց ես չեմ տրտունջար, չեմ ուզեր որ դուն տառապիս։ Իմ վիշտս կը բաւէ։

Էթիէննէդ ճարտարութիւնը ունեցաւ զգալու թէ ճիշդ ատեն էր առնել քալելու, սքանչելի տպաւորութիւն մը ձգելու համար Քրիսթիանի վրայ։ Ուստի ո եւ է փորձ չըրաւ անոր մօտենալու։ Հեռու կեցաւ, եւ դէպի եզերափոսը յառաջանալով, թեթեւօրէն ցատկեց։ Փոսին միւս կողմը, ճամբուն միւս եզերքը, մատները բերնին տարաւ, եւ առանց բառ մը արտաբերելու, մնաս բարովի համբոյր մը ղրկեց, ընկերացած իր կապոյտ աչքերուն մէկ նայուածքին։ Քրիսթիան տեսաւ որ անիկա պիսիքլէթի կիտոնին վրայ կը դնէր ձեռքը ու առաջ մղելով զայն, ծառերուն ետին կ'աներեւութանար։ Բոժոժին աղմուկը, որ կը թրթռար լռութեան մէջ, համակշռելով երբեմն այնքան հզօր սիրուհիին մեկնումը, տակաւ տկարացաւ ու ի վերջոյ դադրեցաւ։ Քրիսթիանի այնպէս թուեցաւ որ զինքը անցեալին կապող բոլոր գէջ կապերը խզուած էին ալ եւս։ Ականջը լարեց՝ լսելու համար բոժոժին հեռաւոր ձայնը։ Ալ եւս չլսեց զայն ու խորհեցաւ թէ ընդ միշտ ազատած էր Էթիէննէդէն։

(Շարունակելի)

Արտաքին Լուրեր

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Էտուարտ թագաւորին այցելութիւնը. — Անգլիոյ վեհապետները Ֆրանսայի մէջ. — Փոխադարձ այցելութիւններ. — Պատմական յիշատակներ:

Լոնտոնէն հետեւեալը կը գրեն Տէպաի.

«Էտուարտ Թագաւորին մօտերս Բարիզ ուղեւորիլը, որ այլ եւս որոշուած է, եւ Պ. Լուպէի կողմէ տրուելիք փոխադարձ այցելութիւնը պատմական կարեւոր դէպքեր են, մանաւանդ անոր համար որ երկու երկիրներու վեհապետներուն անձնական յարաբերութիւնները չատ հազուադէպ եղած են: Մինչեւ հիմա անգլիական երկու վեհապետներ միայն Բարիզ գացած են. Էտուարտ Է. ատոնց երրորդը պիտի ըլլայ: Ֆրանսայի այն վեհապետներէն զատ, որ Լոնտոն այցելած են, անոնք ալ բազմաթիւ չեն, վասն զի Պ. Լուպէ երրորդը պիտի ըլլայ. միւսն է Նաբոլէոն Գ.: Վիքթորիա Թագուհին երկու անգամ պաշտօնապէս Ֆրանսա այցելած է: Առաջինը 1843ին՝ իր ամուսնոյն՝ Ալպէրթ իշխանին հետ: Վիքթորիա Թագուհին որ Բորթմաութէն չոգենաւ նստած էր սեպտ. 2ին Թրէբորթ հասաւ: Լուի Ֆիլիբ եւ Օմալի ու Մոնթանսիէի դուքսերը չոգենաւակով մօտեցան Վիքթորիա-էնտ-Ալպէրթ զբօսանաւին եւ Վիքթորիա Թագուհին ցամաք առաջնորդեցին, ուր կը սպասէր Մառի Ամէլի Թագուհին, Պէլճիքայի Թագուհին, տիկին Ատէլայտ, Ժուանվիլի իշխանը ու իշխանուհին եւ Օրլէանի դքսուհին: Սովորական ողջոյններ եւ ներկայացումներէ ետքը, երկու արքունիքները Էօյի դղեակը ուղեւորեցան: Հետեւեալ օրը, կիրակի, Լուի Ֆիլիբ դղեակին ամէն կողմերը այցելել տուաւ Վիքթորիա Թագուհիին որ իր օրագրութեանը մէջ նշանակեց թէ հոն կաթոլիկ առաջին մատուռը տեսած էր: Վիքթորիա Թագուհին որ սեպտ. 7ին Ֆրանսա մնաց, հիացաւ ժողովրդեան կողմէ իրեն եղած ընդունելութիւններուն համար: Իր օրագրութեանը մէջ սապէս գրեց.

«Ինծի ըսուեցաւ որ նոյն իսկ Բարիզի մէջ լաւ ընդունելութիւն մը պիտի գտնէինք: Ֆրանսական նաւատորմին սպաները, այս իրիկուն, սեղան մը տուին մերիններուն եւ կը յուսամ որ Անգլիոյ դէմ եղած ատելութիւնը պիտի դադրի:»

Վաթսուն տարի անցած է այդ թուականէն ի վեր: Այդ թուականին կը դիտուէր որ 1520էն ի վեր անգլիացի վեհապետ մը Ֆրանսա չէր այցելած: 1844ին, այսինքն Վիքթորիա Թագուհիին այցելութեան հետեւեալ տարին, Լուի Ֆիլիբ փոխադարձաբար այցելութիւն տուաւ Անգլիոյ Թագուհիին: Լուի Ֆիլիբ ցամաք ելաւ Բորթմաութ, ուր Ալպէրթ իշխանին կողմէ դիմաւորուեցաւ. Նոյն իրիկունը Ուինտսոր ժամանեց եւ ընդունուեցաւ Վիքթորիա Թագուհիին կողմէ: Հետեւեալ օրը գահոյից դահլիճին մէջ Վիքթորիա Թագուհին մեծ հանդէսով Ծնրակապի պատուանշանը յանձնեց Լուի Ֆիլիբի: Ալպէրթ իշխանը ու Քէմպրիճի դուքսը կնքահայր եղան: Լուի Ֆիլիբէն առաջ նոյն պատուանշանը ստացող Ֆրանսայի վեհապետներն են Շարլ Ժ., Լուի ԺԸ. եւ ասոնցմէ չատ առաջ Շարլ Թ., Հանրի Բ. եւ Ֆրանսուա Ա.: Վիքթորիա Թագուհին Ֆրանսա այցելած ատեն Բարիզ գացած չըլլալով, Լուի Ֆիլիբ ալ Լոնտոն չգնաց, բայց Լոնտոնի Լորտ-Քաղաքապետը եւ արհեստապետները Ուինտսոր երթալով ուղերձ մը մատուցին: Հոկտ. 13ին Լուի Ֆիլիբ Ֆրանսա դարձաւ: Յետոյ նորէն Անգլիա այցելեց, բայց անպաշտօն կերպով: Տասնըմէկ տարի ետքը Նաբոլէոն Գ. եւ Էօժէնի կայսրուհին այցելութիւն տուին Վիքթորիա Թագուհիին՝ այսինքն 1855 ապրիլ 16ին: Տուվրի ու Լոնտոնի ճամբով Ուինտսոր ժամանեցին, ուր Նաբոլէոն Գ. հիւրընկալուեցաւ այն յարկը, ուր Լուի Ֆիլիբ ընդունուած էր: Նաբոլէոն Գ. լաւ տպաւորութիւն մը գործեց Վիքթորիա Թագուհիին վրայ՝ որ իր օրագրութեան մէջ գրեց.

«Շատ ճարտարամիտ է: Կայսրուհին յափշտակեց զիս. քաղցրաբարոյ է, անմեղ, զուարթ ու վայելուչ. Նաեւ չարժուածքը խիստ սիրուն է ու համեստ:»

Կայսեր ու կայսրուհիին ժամանման երկրորդ օրը, Վիքթորիա Թագուհին Ծնրակապի պատուանշանը տուաւ Նաբոլէոն Գ.ի, Լուի Ֆիլիբի համար կատարուած միեւնոյն արարողութիւններով: Դղեակին մէջ պարահանդէս տրուեցաւ: Այդ առթիւ Վիքթորիա Թագուհին կը գրէ իր օրագրութեանը մէջ.

«Տարօրինակ կ'երեւայ ինծի երբ կը մտածեմ թէ ես, Ճորճ Գ.ի թոռը, «Ուաթէրլօ սրահին» մէջ պարեցի Նաբոլէոն Գ.ի՝ Անգլիոյ ամէնէն մեծ թշնամիին եղբօրորդւոյն հետ, հիմա իմ ամէնէն մօտիկ ու մտերիմ դաշնակիցս, եւ թէ այդ դաշնակիցը ասկէ վեց տարի առաջ Անգլիոյ մէջ ապրելու պարտաւորուած էր աննշան ու քաշուած:»

Քանի մը ամիս ետքը, 1855 օգոստոս 18ին, Վիքթորիա Թագուհին՝ Ալպէրթ իշխանին, Կալլէսի իշխանին (հիմա Էտուարտ Է.) եւ արքայական իշխանուհիին հետ (յետոյ Ֆրէտէրիք կայսրուհի) Ծալըրնէն Պուլոնէն հասան եւ անկէ Բարիզ գացին: Յետոյ Սէն-Քլուի դղեակը գացին, ուր ընդունուեցան Էօժէնի կայսրուհիին կողմէ: Նաբոլէոն Գ. Պուլոնէն ընդունած էր զանոնք: Շաբաթ մը չարունակ հանդէսներ, պարահանդէսներ ու թատերական ներկայացումներ տրուեցան, Սէն-Ժերմէնի ու Վէրսայլի մէջ պտոյտներ կատարուեցան եւ այլն: Անգլիոյ Թագուհին եւ իշխանները ու իշխանուհին Անգլիա դարձան: Վիքթորիա Թագուհիին Բարիզ կատարած այդ այցելութիւնը հազուադէպ կը նկատուէր, վասն զի 1422էն ի վեր Անգլիոյ վեհապետ մը Բարիզ չէր այցելած: Այդ թուականին էր որ Հանրի Զ. Անգլիոյ Թագաւոր հռչակուեցաւ: Անկէ ետքը 1688ին Անգլիոյ Ճէքք Բ. Թագաւորը Բարիզ գնաց, բայց տարբեր պայմաններու մէջ: Ինչպէս քիչ մը վերը ըսուեցաւ, Հանրի Զ.ն ու Վիքթորիա Թագուհին հաշուելով, անգլիական երկու վեհապետներ միայն Բարիզ այցելած են: Էտուարտ Է. երրորդը պիտի ըլլայ: Պ. Լուպէ Լոնտոն եթէ երթայ, ֆրանսական երրորդ վեհապետը պիտի ըլլայ:»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Իտալացի գաղթականներ Հարաւային Ափրիկէի մէջ. — Իտալացի պատուիրակ մը. — Պայմաններ. — Վիճակագրութիւն մը:

Իտալական եւ անգլիական քանի մը լրագիրներ ժամանակէ մը ի վեր կը զբաղին ծրագրով մը որուն նպատակն է իտալական գաղթականութեան հոսանք մը ուղղել դէպի հարաւային Ափրիկէ: Իտալական գաղթականութեան ընդհանուր գոմիսէրը Թրանսվալ, Օրանժ ու Բարեյոյս ղրկած էր Պ. Ատոլֆօ Ռոսին, որպէս զի տեղւոյն վրայ քննութիւն կատարէ այդ տեղերը իտալական գաղթականութիւններ հաստատելու կարելութեան մասին: Անոր պաշտօնն էր խնդիրը ուսումնասիրել եւ այդ մասին տեղեկագիր մը ղրկել իտալական կառավարութեան: Ափրիկեան այդ գաղթավայրերուն մէջ զրոյց եղած ըլլալով որ Պ. Ատոլֆօ Ռոսի նաեւ բանակցելու իշխանութիւն ունի, Բարեյոյսի կառավարութիւնը առաջարկեց անոր իտալական գիւղացի ընտանիքներ բերել տալ սա պայմաններով. — Օրը երեք ֆր. իւրաքանչիւր այր մարդու եւ 1 ֆր. 20՝ կնոջ. նաեւ խրճիթ մը ու մաս մը հող: Պ. Ռոսի այդ պայմանները հաղորդեց գաղթականութեան ընդհանուր գոմիսէրին՝ որ չընդունեց եւ իր կողմէ սա պահանջումները ըրաւ. — Վեց ֆր. այրերուն համար, 2 ֆր. 40՝ կիներուն. նաեւ ուղեւորութեան ծախքին կէսը վճարել եւ կէսն ալ պահել այն պարագային երբ գաղթականը ուզէ մեկնիլ: Ուրիշ դիւրութիւններ ալ պահանջեց: Բարեյոյսի կառավարութիւնը համաձայնութիւն մը գոյացնելու նպատակով՝ Հռոմ ղրկեց երկրագործական նախարարութեան խորհրդական Պ. Չարլս Բըրրին ու Պ. Մոլթէնոն, որոնք քիչ մը աւելցուցին Բարեյոյսի կառավարութեան կողմէ նախապէս եղած առաջարկութիւնները՝ օրականներու մասին. նաեւ ընդունեցին ուղեւորութեան ծախքին վերաբերեալ առաջարկութիւնները: Ատոր վրայ երկար բանակցութիւններ կատարուեցան: Վերջապէս Իտալիոյ գաղթային ընդհանուր գոմիսէրը իր վերջնական պահանջումները հաղորդեց Բարեյոյսի կառավարութեան պատուիրակներուն՝ որոնք իրենց կողմէ Բարեյոյսի կառավարութեան ղրկեցին՝ երկրագործական նախարարութեան կարծիքը ստանալու համար: Եղած անհամաձայնութիւնը այնքան մեծ բան մը չէր: Բանակցութիւնները տակաւին կը չարունակուին: Պ. Պ. Բըրրի ու Մոլթէնօ քանի մը օր առաջ Նաբոլի կը գտնուէին՝ իտալական գաղթականութեան չարժումը քննելու: Պաշտօնական վիճակագրութեան մը նայելով, անցեալ յունուարին Իտալիայէն ճամբայ ելած են 14,000 գաղթականներ, փետրուարին՝ 24,000 եւ մարտին՝ 37,000՝ դէպի Մ. Նահանգները: Այդ թիւերը 9000 աւելի են՝ նախորդ տարուան նոյն երեք ամիսներուն հետ բաղդատելով:

ՍԻԱՄ

Երկրին կացութիւնը. — Ներքին գործոց նախարարին ազդեցութիւնը:

Թայմզ կը հրատարակէ Պանքոքի իր թղթակցին չահեկան մէկ նամակը Սիամի կացութեան վրայ: Ահաւասիկ այդ նամակին կարեւոր մասերը.

«Սիամի մէջ ամէն մարդ գիտէ թէ արտաքին գործոց նախարարը չէ որ կը վարէ Սիամի արտաքին գործերը: Այդ նախարարը չէր որ Ֆիա Սրի Սահատպէպը Եւրոպա ղրկեց մասնաւոր պաշտօնով մը, որ, սակայն, լաւ արդիւնքներ տուաւ: Այդ պատուիրակը ղրկողն էր Սիամի Ներքին գործոց նախարարը: Համանման ուրիշ չատ մը իրողութիւններ պէտք եղածէն աւելի կը հաստատեն թէ Սիամի արտաքին գործոց նախարարը ձայն չունի երկրին արտաքին քաղաքականութեան մէջ, միանգամայն բնաւ տեղեկութիւն չունի քաղաքականութեան ուղղութիւնէն: Ասիկա ամէնէն անկանոն երեւոյթն է Սիամի դահլիճին: Միւս կողմէ դահլիճը ուրիշ դժուարութեան մը հանդէպ ալ կը գտնուի: Ներքին գործոց նախարար Տամրոնկ իշխանը որ դահլիճին մէջ գերակչիռ ազդեցութիւն մը ունի, հակառակ իր բոլոր կորովամտութեանը, չի կրնար անձամբ զբաղիլ, երկրին ամէն գործերովը: Կարգ մը զեղծումներէ զատ զորս ստորադասեալները կը գործեն, Տամրոնկ իշխանը նաեւ ստիպուած է դիմադրել իր պաշտօնակիցներէն մէկ մասին յարուցած արգելքներուն՝ իրենց անձնական չահերուն տեսակէտով: Վերջին տասը տարիներէն ի վեր այն տեսակ յեղաշրջում մը տեղի ունեցաւ, ինչ որ ո՛չ անոնց եւ ոչ ալ անոնց կուսակիցներուն գործին եկաւ, որով իրենց առանձնաշնորհները միացորդին կաշկեցան: Ատոնք կ'ընդդիմանան ամէն նոր միջոցի: Այդ հակումին է որ Ֆրանսա կը պարտի իր ըրած հինաւոր բողոքները:»

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեծարժէք դաշնակ մը. — Գրական սեփականութեան խնդիրը. — Դիւթական հարսնիք մը. — Չինու խնամակալուհիին տուեալ նուէրը. — Մարդուն մեռած ըլլալը հասկնալու նոր միջոց մը:

Մ. Նահանգաց նախագահը փառաւոր նուէր մը ընդուներ է վերջերս: Այդ նուէրը, որ հին ձեւ մեծ դաշնակ մըն է, ամերիկացի գործարանատէրի մը կողմէ մատուցուեր է: Շատ գեղեցիկ ու ճոխ դաշնակ մըն է կ'ըսուի: Այս հրաչակերտ դաշնակին չինութեան ու յարդարումին համար հրաւիրուած են Ամերիկայի բոլոր լաւագոյն ու համբաւաւոր գործաւորները: Դաշնակին մարմինը ամբողջովին ծածկուած է չատ բարակ ոսկի թերթով եւ զարդարուած այլաբանական նկարներով: Մ. Նահանգաց սկզբնական տասներեք նահանգներուն զինանշանները գծուած են: Բէտալները ոսկեպատ արծաթէ են, իսկ ոտքերը՝ միակտուր կաղնեփայտէ, որոնք կծկտած արծիներու ձեւով քանդակուած են: Այս թանկագին դաշնակին գինը 75000 ֆրանք գնահատուած է Սպիտակ տան փորձագէտին կողմէ:

—Կ'երեւայ թէ ի մօտոյ պիտի կարգադրուի միջազգային գրական սեփականութեան խնդիրը Ռուսիոյ եւ հիւսիսային ու հարաւային Ամերիկայի մէջ: Յայտնի է թէ մէկ դարէ աւելի ժամանակամիջոցէ մը ի վեր՝ Ամերիկայի մէջ կը գործածեն ֆրանսական միտքի բոլոր արտադրութիւնները, լրագիր, թատրոն, գիրք, առանց մէկ սանթիմ վճարելու հեղինակներուն: Յիսուն տարիէ ի վեր՝ ի զուր պահանջումներ կ'ընեն հեղինակները: Թատերագիրներու ընկերութիւնը եւ գրագէտներու ընկերութիւնը համաձայնած գրավաճառներու ակումբին հետ, նոր դիմումներ ըրեր են արտաքին գործոց նախարարին: Պ. Տէլքասէ կարգ մը օտար տէրութեանց յիշեցուցեր է այն խոստումը զոր տուած էին, վերջ մը տալու համար իրաց նախկին վիճակին: Մնաց որ Զարը եւ Մ. Նահանգաց նախագահը չատ հակամէտ են հաշտարար կարգադրութեան մը: Կը յուսացուի որ ի մօտոյ դաշնագիր մը կնքուի:

—Վերջերս Նիւ-Եորքի մէջ տեղի ունեցեր է հանգուցեալ Քորնէլիուս Վանտէրպիլթ մեծահարուստ Ամերիկացիին՝ կրտսեր զաւկին Պ. Ռէճինալտ Վանտէրպիլթի ամուսնութիւնը օրիորդ Քէթիին Նէլսընի հետ: Երկու միլիառատէր ընտանիքներու միջեւ կատարուած այս ամուսնութիւնը անլուր պերճանք ու արքայական չքեղութիւն մը ունեցեր է: Շոգեկառքի վակոններով ծաղիկ բերել տրուեր է Նիւ-Եորքէն: Պէրմուտեաններէն բերուած բոլոր հազուագիւտ ծաղիկներով ու տունկերով զարդարուեր են եկեղեցին եւ հարսին Վիլլան: Քսան ծաղկեգործներ երեք օր աշխատեր են ծաղիկներու յարդարման համար: Ձեղուններն եւ պատերը ծածկուած էին օրքիտէներով, վարդերով եւ չուշաններով: Նորապսակ ամոլը իրենց բարեկամներուն չնորհաւորութիւնները ընդունեցին մարգարտածաղիկներէ յօրինուած կամարի մը տակ, մինչ Օբէրա թատրոնին նուագախումբը գեղեցիկ կտորներ կ'ածէր: Հարսին մայրը տիկին Նէլսըն վարձած էր Նիւ-Եորքի դրամատան զրահապատ նկուղները, հոն ապահովութեան մէջ դնելու համար հարսանեկան նուէրները՝ այն է վարսակալները, ադամանդները մանեակները եւ այլն, որոնց արժէքը հինգ միլիոնի կը հասնի: Չորս ոստիկաններ կը հսկէին Նիւ-Եորքի դրամատան չրջակայքը եւ ուրիշ ոստիկաններ ալ՝ հարսին Վիլլային եւ երկաթուղիի կայարանին չուրջը: Ամբողջ Նիւ-Եորքի ոստիկանութիւնը ոտքի վրայ էր, որովհետեւ լուր առնուած էր թէ ճարպիկ քսակահատներ Նիւ-Եորքէն մեկներ են, հարսանեկան նուէրներէն հրապուրուած: Նիւ-Եորքէն եկած հրաւիրեալները իրենց տրամադրութեան տակ ունէին մասնաւոր կառախումբեր եւ Նիւ-Եորքի հինգ մեծ օթէլները:

—Բէքինի մէջ սովորութիւն եղած է որ երբ երկրին վեհապետը, կայսր կամ կայսրուհի, եօթանասուն տարեկան ըլլայ, զուտ ոսկիէ 100 հատ Պուտտայի արձանիկներ ձուլել տրուին: Այս չքեղ նուէրը մատուցուած է Քիէնկ-Լոնկի, 1794ին, երբ այդ պատկառելի տարիքին հասաւ ան: Խնամակալուհին քիչ ատենէն պիտի տօնէ իր եօթանասունամեակը, բայց երկրին նիւթական վիճակը չի թոյլատրեր այդ նուէրը ընելու: Տրամադրելի բոլոր ոսկին պահուած է՝ եւրոպական տէրութեանց ըլլալիք հատուցումը կատարելու համար: Պետական մարդիկ հրաւէր ըրեր են Մանչուրիոյ եւ Մոնկլիոյ բոլոր իշխաններուն, խնդրելով որ եթէ իրենց ճոխ բնակարաններուն մէջ ոսկիէ առարկաներ ունին, արձանագործին ղրկեն: Ո՛չ մէկը գոհացուցիչ պատասխան տուեր է: Կառավարութիւնը ստիպուեր է Խնամակալուհիին ութսունամեակին առթիւ տալ այդ նուէրը կամ նոր տուրք մըն ալ հաստատել:

—Ալ եւս մարդ ողջ չպիտի թաղուի, չնորհիւ անգլիացի գիտունի մը գիւտին: Այդ գիտունը ելեկտրականութեան միջոցաւ իսկոյն կը հասկնայ եղեր թէ կեանքը գոյութիւն ունի՞ թէ ոչ մարդկային մարմինի մը մէջ: Շատ հետաքրքրաչարժ փորձեր յաջողութեամբ պսակեր են այս գիւտը: Հնարիչը թխսի դնելով հաւկիթներ՝ կրցեր է հաստատել թէ կեանքը հոն երեւան կուգայ թխսումէն 24 ժամ յետոյ միայն: Ելեկտրական հակազդեցութիւնը այնքան յայտնի էր որ թխսումէն երեք օր յետոյ, ամէն ոք կրնայ նշմարել: Այս գրութիւնը գործադրուելով ամէն մեռած ենթադրուած մարդոց վրայ, ստոյգ կերպով պիտի յայտնէ թէ կեանքի մասնիկ մը գոյութիւն ունի՞ թէ ոչ ենթակային մէջ:

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. — Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ ելմտական նախարարութեան հանրային պարտքի հաշուակալութեան քարտուղարներէն Ահմէտ Շիւքրի էֆ.ի:

—Եէմէնի նահանգին Թազ գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Գասթէմունիի նահանգին Մէքթուպճի Մէհմէտ Ալի պէյ:

—Տէվէլու գաւառակին գայմագամի օգնական անուանուեցաւ Թորոսեան Կարապետ էֆ.: Էնկիւրիի նահանգին Պէյբազարը գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Սիվրիհիսարի գայմագամ Խայրի էֆ. որուն յաջորդեց Պէյբազարի գայմագամ Մուսթաֆա Խուլուսի էֆ.: Այտընի նահանգին Պայընտըր գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Թիմուրճը գաւառակին գայմագամ Մէհմէտ Հաֆըզ պէյ, որուն յաջորդեց Ակիւտար գիւղախումբին նախորդ միւտիր Ալի Րիզա պէյ:

—Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Մալաթիոյ կառավարիչ Հասիպ էֆ.ի:

ՍՊԱՐԱՊԵՏ ՐԻԶԱ ՓԱՇԱ. — Կայս. Իրատէի մը համաձայն, Կայս. Պալատան երկրորդ քարտուղար ու սենեկապետ Իզզէթ փաշա, երէկ, Սպարապետ Րիզա փաշայի ապարանքը երթալով, որպիսութիւնը հարցուց:

—Սպարապետը տակաւին կատարելապէս ապաքինած չըլլալով, չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ երէկուան նիստին:

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. — Անգլիոյ Նախարարապետ Պ. Պալֆուր, կ'ըսէ Իգտամ, Երեսփ. Ժողովին մէջ Պաղտատի երկաթուղիին վրայ խօսելով, յայտարարեր է թէ անոր չինութիւնը սահմանող դրամատէրներուն չատ մը ուրիշ դրամատէրներ ալ կը փափաքին միանալ եւ թէ այդ գիծը, առեւտրական հաղորդակցութեանց եւ թղթատարական փոխադրութեանց տեսակէտով մեծ կարեւորութիւն ունի:

—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց ելմտական գանձուն անունով գնել՝ Գոնեա-Էրէյլիի գիծին չինութեանը համար Անատոլի երկաթուղիի Ընկերութեան կողմէ չրջաբերութեան հանուելիք բաժնեթուղթերուն այն մասը որ կայս. կառավարութեան բաժինն է:

—Հնդկաստանի գործերուն հմուտ անձ մը, նամակ մը հրատարակելով Տէյլի Նիւզի մէջ, կ'ըսէ թէ Պաղտատի երկաթուղին գրեթէ երեքուկէս օր պիտի կարճեցնէ Հնդկաստանի ուղեւորութիւնը եւ թէ չոգենաւային Ընկերութիւնները այդ առթիւ բաւական խնայողութիւն մը ըրած պիտի ըլլան:

ՌՈՒՍԻՈՅ ԸՆԹԱՑՔԸ. — Իգտամի մէջ հետեւեալը կը կարդանք. — «Գերմանիոյ կարեւոր լրագիրներէն Պէրլինէր Թակեպլաթ, Բեդրբսպուրկի իր թղթակցէն ստացած ստոյգ լուրերուն համաձայն, կը ծանուցանէ թէ Ռուսիա բնաւ պիտի չչեղի խաղաղասիրական ընթացքէն եւ թէ պուլկար ապստամբներու եպերելի արարքին համար նողկանք յայտնելով, կրկին անգամ ազդարարած է պուլկար կառավարութեան որ խաղաղութիւնը ու անդորրութիւնը պահպանէ: Գերման թերթը կը յարէ որ բոլոր ռուս թերթերն ալ նոյն միտքով կը խօսին: Պէրլինէր Թակեպլաթ կը յայտարարէ նաեւ որ խաղաղութեան եւ անդորրութեան պահպանումը աւելի ամրապնդելու համար, կատարեալ համաձայնութիւն կը տիրէ Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ միջեւ եւ թէ այս միջոցիս խաղաղութեան չարունակութիւնը անհրաժեշտ է, քանի որ Ռուսիա իր ներքին բարգաւաճումովը կը զբաղի»:

—Ռուս դիւանագէտ մը, կ'ըսէ Իգտամ, Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութեանց մասին հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրեր է ֆրանսական լրագրի մը թղթակցին. — «Ռուսիա ա՛յնքան համոզուած է այդ ընթացքին ճիշդ եւ ուղիղ ըլլալուն որ տպագրական տեսչութիւնը ծանուցած է բոլոր լրագիրներու խմբագրապետներուն՝ չընել այն տեսակ հրատարակութիւններ որոնք կրնան խանգարել Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ եղած բարւոք յարաբերութիւնները: Երկրին ու ժողովրդեան ընդհանուր փափաքն ալ այդ է»:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ լրագիրները կ'ըսեն թէ Բէօսթէնտիլ գտնուող պահեստի հետեւակներու Գ. գունդին պաշտօն յանձնուեր է հալածել աւազակները, որպէս զի սահմանագլուխին վրայ աւելի խիստ հսկողութիւն կատարուի աւազակներուն նկատմամբ:

—Խրիսթով գնդապետը սահմանագլուխին վրայ առժամեայ զինուորական քննիչ կարգուած է՝ աւազակները հալածելու գործին համար:

—Սահմանագլուխին վրայ աւազակները հալածելու պաշտօն ունեցող ոստիկան-զինուորներու թիւը աւելցնելու համար երկու հարիւր հազար ֆր.ի նոր վարկ մը որոշուած է:

—Ռատոմիրէն զինուորներու ջոկատ մը Տուպնիցա ղրկուեր է՝ աւազակները հալածելու համար:

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Պուլկարաց Ս. Էկզարքը, երէկ առտու, այցելութիւն տուաւ Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէվի:

ՄԻԹՐՈՎԻՑԱՅԻ ՌՈՒՍ ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ. — Մոնիդէօրի մէջ կը կարդանք. — «Նովոյէ Վրէմիա Չէրնիկովէն լուր առած է թէ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին վախճանեալ Պ. Չէրպինայի յուղարկաւորութեան համար: Նովկորոտի եպիսկոպոսը՝ Տ. Իզիտոր, բոլոր կղերականներէն եւ Էլէցքի վանքին կրօնաւորներէն չրջապատուած, պիտի նախագահէ յուղարկաւորութեան: Մարմինը պիտի թաղուի նոյն վանքին բակին մէջ: Ներկայ պիտի ըլլան կառավարական բոլոր հաստատութիւնները, ազնուականութեան պատուիրակները, քաղաքային ու զինուորական պաշտօնեաները, քաղաքապետութեան Խորհուրդը եւ այլն: Բազմաթիւ պատգամաւորութիւններ Չէրնիկով կը սպասուին: Յուղարկաւորութիւնը հաւանօրէն ուրբաթ օրը կը կատարուի:»

ԱՆՊԱՐՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ. — Դատական Նախարարութեան պաշտօնաթերթը հետեւեալը հրատարակած է.

«Հիքմէթզատէ Իպրահիմ Հագգը պէյ ամբաստանուած էր թէ Մանչէսթըր փախած եւ հոն խռովարարական հրատարակութիւններ ընելով, միացած է խռովարարներու: Անոր հրատարակած լրագիրներէն մէկին՝ Սաւագիբի մէկ թիւը վերջերս ձեռք անցնելով՝ հասկցուած է որ մինչեւ հիմա խռովարարներու եւ ոճրագործներու դէմ իր ըրած խիստ հրատարակութիւններովը Վեհ. Սուլթանին միշտ հաւատարիմ գտնուած է: Հետեւաբար եղեռնադատ ատեանը ի բացակայութեան ու միաձայնութեամբ որոշեց անպարտ արձակել զայն:»

ՁԵՐԲԱԿԱԼՄԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ. — Կ. Պոլսոյ վերաքննիչ ատեանին ընդհանուր դատախազութիւնը ձերբակալման հրամանագիր մը հանած է Շէքիպ անուն անձին դէմ որ Եւրոպա փախած, խռովարարներուն միացած եւ Իւթիհադ անունով ու Րէֆիգզատէ Շէքիպ ստորագրութեամբ հրատարակած լրագիրովն ալ հպատակութեան հակառակող թշնամական եպերելի հրատարակութիւններ ընելուն համար իբրեւ ոճրագործ ամբաստանուած է եւ եղեռնադատ ատեանին առջեւ պիտի դատուի: Հրամանագիրը կը ծանուցանէ դատական-ոստիկանական բոլոր պաշտօնեաներուն՝ ձերբակալել այդ անձը, ո՛ւր որ տեսնեն, եւ յանձնել նոյն դատարանին բանտը:

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐԸ. — Կայս. Իրատէ մը, կ'ըսէ Սէրվէթ, հրամայեց որ Մախսուսէի վարչութիւնը իսկոյն ձեռնարկէ իր չոգենաւերուն նորոգութեանը:

ԹՈՔԱՏԷՆ երեքչաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ նոր կառավարիչ Զիեա պէյ իր պաշտօնատեղին ժամանելով ընդունուեր է տեղւոյն պաշտօնեաներուն, իսլամ ու քրիստոնեայ վարժարաններու ուսանողներուն, զինուորական վաշտին եւ ժողովուրդին կողմէ:

ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ կառավարիչ Հիւսնի պէյ, նախկը իր կողմէ փոխանորդ կարգելով, քննական պտոյտի ելեր ու Պոլվատին գացեր է:

ՁԻՒՆ ԵՒ ՑՈՒՐՏ. — Մուտանիայէն երէկուան թուականով կը հեռագրեն թէ նոյն գիշերը չրջակայ լեռներուն վրայ ձիւն տեղացեր եւ քանի մը օրուան տաքերուն յաջորդեր է սաստիկ ցուրտ մը:

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ կը հեռագրեն թէ Պողազ գիւղէն Ահմէտ պին Ալի որ նախկին դատապարտուած մը ըլլալով փախստական կը թափառէր, իր երեք ընկերներուն հետ ձերբակալուեր է՝ նոյն գիւղին անասունները յափշտակած ու տարած միջոցին: Յափշտակուած անասունները ետ առնուելով իրենց տէրերուն վերադարձուեր են:

ՀԱՆՔԻ ՄՆԱՑՆՈՐԴ. — Պետական Խորհուրդին ու նախարարաց Խորհուրդին որոշմամբ որ վաւերացուած է կայս. Իրատէով, կայս. խասէքիներու ֆէրիգ Հաճի Հիւսէին փաշայի ու ընկերներուն 99 տարուան մնացնորդ տրուեցաւ չահագործելու արծաթախառն կապարի ու զինկոյի հանք մը՝ Ատաբազարի Գուրբաէրէ գիւղին չրջակայքը:

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐԵՐ. — Անտառներու, հանքերու եւ երկրագործական Նախարարութիւնը նկատելով որ հանքային ջուրերու մնացնորդին համար բազմաթիւ աղերսագիրներ կը մատուցուին, խնդրեց ձեռնհաս պաշտօնարանէն որ այդ նպատակով նախապէս մատուցուած օրինագիծին վերաբերեալ գործողութիւնները ժամ առաջ կատարուին:

ՄՈՒՇԻ գաւառին անտառներուն մէջ մշակելու համար երկրագործական նախարարութիւնը երկու հարիւր կրամ աւստրիական եղեւնի հունտ ղրկեց, ծանուցանելով ժամանակին տեղեկագրել ձեռք բերուելիք արդիւնքը:

ԳԱՀԻՐԷԻ ռուսական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մաքսիմով որ տակաւին Կ. Պոլիս կը գտնուի, երէկ Զատկի առթիւ չնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին:

ԴԱՅՍԷՐԻԻ մէջ տեղւոյն երեւելիներէն յանձնաժողով մը կազմուած է, կապերտի պատրաստութիւնը ու վաճառականութիւնը զարգացնելու համար: Դպրոցական վարժատրութիւններ պիտի տրուին կապերտի պատրաստութեան եղանակը ուսուցանողներուն:

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ քոլերան երեւան ելլելէն ի վեր 71 դէպքեր եւ 81 մահեր պատահեր են:

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Բոթէն չաբաթ օրը Աթէնք պիտի ուղեւորի արձակուրդով:

ՌՈՒՍ լրագիրները կը ծանուցանեն թէ, կ'ըսէ Մոնիդէօր, Ռուսիոյ աշխարհագրական Ընկերութիւնը այս տարի գիտական ուղեւորութիւն մը կատարել պիտի տայ Միջագետի մէջ: Երկրաբան մը եւ կենդանաբան մը պիտի մասնակցին այդ ուղեւորութեան:

ԱՆԱՏՈԼԸԻ երկաթուղիի Ընկերութիւնը նոր ժամանակացոյց մը հրատարակեց Հայտար Փաշա-Բէնտիք-Ֆէնէր Պաղչէի եւ Հայտար Փաշա-Իսկիւտէրի գիծերուն համար: Նախորդ տարուան ժամանակացոյցերուն հետ բաղդատելով, այս տարի աւելի չատ կառախումբեր պիտի երթեւեկեն Հայտար Փաշա-Բէնտիք գիծին վրայ: Վերջին կառախումբը որ իրիկուան ժամ 11½ին Հայտար Փաշայի կայարանը կը հասնէր, ասկէ վերջը ժա 12.15ին պիտի ժամանէ. Նաեւ Հայտա Փաշայէն վերջին կառախումբը փոխանա ժամ 12.10ին, 12.20ին ճամբայ պիտի ել լէ: Անատոլի երկաթուղիին Ընկերու թեան այդ կարգադրութիւնը մեծ դիւ րութիւն մը պիտի ընծայէ տեղացիներուն Ընկերութիւնը, աւելորդ է ըսել թէ, ար դէն ամէն առթիւ դիւրութիւններ կուտայ

ՍԿԻՒՊԻ մէջ հաստատուած Օսմ. Պան քայի ճիւղը երեքչաբթի օրէ գործառնու թեան ձեռնարկեր է:

ՄԱՆԱՍՏԸՐԷՆ կը հեռագրեն թէ չա բաթ օրը ձիւն տեղացեր է քաղաք մէջ:

ԷՐԶՐՈՒՄԷՆ կը գրեն թէ նոյն նա հանգէն միւս նահանգները, Կ. Պոլիս եւ օտար երկիրներ արտածուած ապրանքնե րուն արժէքը տարեկան 500,000 օսմ. ոս կիի կը հասնի: Կուսակալը պէտք եղած հրահանգը տուած է, որպէս զի գործան ակնելով փութով առաջ տարուի համ բաներու չինութիւնը: Հունձքը այս տա րի առատ կ'երեւայ:

ԳՈՆԻԱՅԷՆ կը գրեն թէ ձմեռուան սաստկութիւնը բաւական վնասեր է ա ֆիոնին: Անցեալ տարի 2800 կողով աֆիոնի բերքը, սակայն այս տարի դիւ ատոր քառորդին չափ պիտի ը

ԽԱՐԴԱԽ ՓԱՍՏԱԲԱՆԸ. — Թուրքէ րագիրները կը պատմեն փաստաբանի խարդախութիւնը սա պարագաներու մէջ. — Սիկառէթի թուղթի վաճառական Սէ Սեֆէրօղլը դատ բացած էր իր արհեստա կիցներէն Եաղճըօղլը Ծիվանի դէմ, իր պատրաստած սիկառէթի թուղթերուն կեղծը հանած ըլլալը պնդելով: Պատժական ատեանը անպարտ արձակեց Ծիվանը: Սեֆէրօղլը վերաքննիչ ատեանին դիմեց, բայց այդ վճիռը հոն հաստատուեցաւ: Յետոյ Սեֆէրօղլը վճռաբեկ ատեանին դիմեց: Այդ միջոցին Աչնանօղլը Վասիլ անուն անձ մը, որ ինքզինքը փաստաբանի ձեւը տուած էր, Սեֆէրօղլըի ներկայացաւ եւ տասնհինգ ոսկիի սակարկութիւն ըրաւ, այդ վճռագիրը վճռաբեկ ատեանին կողմէ բեկանել տալու համար: Սեֆէրօղլը ընդունեց: Տասնհինգ-քսան օր ետքը Վասիլ դիմելով Սեֆէրօղլըի՝ ծանոյց վճռագրին ջնջուած ըլլալը եւ տասնհինգ ոսկի ու վճռագրի ծախք պահանջեց: Սեֆէրօղլը վճռագիրը առնելով գնաց դատական պաշտօնարանին բակը, հոն աղերսագիր գրողի մը կարդալ տալու համար: Այդ միջոցին հոն գտնուող ոստիկան մը տեսնելով վճռագիրը առաւ եւ վճռաբեկ ատեանը տարաւ, ուր հաս կցուեցաւ որ վճռագիրը կեղծ է: Վասիլ ձերբակալուելով ոստիկանութեան Դուռ ղրկուեցաւ:

ԻԶՄԻՏԻ կայարանին դիմացը, անցեալ գիշերը, ոճիր մը գործուեցաւ գինետան մը մէջ: Գօզուչօղլը բեռնակիր Գրիգոր մէկ քանի ընկերներով կ'արբենար: Գինովութեան հետեւանքով սկսաւ պոռալ. Պիւրհան անուն մարդ մը, որ գինետան վերի յարկը կ'արբենար, վար իջաւ եւ ուզեց գիտնալ թէ ո՛վ էր պոռացողը: Գրիգոր «ես էի» ըսաւ. ատոր վրայ Պիւրհան երկու ապտակ զարկաւ Գրիգորի եւ ռէվոլվէրով ալ կրակ ըրաւ: Գրիգոր կուրծքէն զարնուելով անկենդան գետինը փռուեցաւ: Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ:

ԷՍԿԻՇԵՀՐԻ Սէյիտ Կազի գիւղախումբին Եարտաքճը գիւղին մէջ, անցեալ օր ոճիր մը գործուեցաւ: Քանի մը հոգի յարձակեցան գիւղէն կէս ժամ հեռու ջաղացի մը մէջ աշխատող Եուսուֆ անուն անձի մը վրայ. Նախ երկաթէ բահով մը գլխուն զարկին. յետոյ գօտին քակելով երկու մասի բաժնեցին: Մէկ մասով Եուսուֆին խեղդեցին եւ միւսով ալ թեւերը կապելով մարմինը ջուրը նետեցին: Ոստիկանութիւնը քանի մը գիւղացիներ հարցաքննութեան ենթարկեց:

ԱՆԱՏՈԼԸԻ երկաթուղիին 14րդ չաբաթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլօմէթրի համար եղած է՝ Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գիծ (578 քիլոմէթր) 8,241 ֆր. Նախորդ տարիէն 4,599 պակաս եւ միւս չաբաթներէն ալ 3,904: Էսկիշէհր Գոնիայի գիծ (445 քիլօմէթր) 4,945, Նախորդ տարիէն 1,847 պակաս եւ միւս չաբաթներէն ալ 1,284:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ

Ահաւասիկ պատճէնը առեւտրական այն դաշնադրութեան որ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ կնքուեցաւ:

Յօդ. Ա. — Թուրքիա ներածուելիք հելլենական հում եւ գործուած արտադրութիւնները, եւ Յունաստան ներածուելիք օսմ. հում եւ գործուած արտադրութիւնները փոխադարձաբար պիտի ենթարկուին ամենէն նպաստաւորեալ ազգին ապրանքներու տուրքերուն՝ ներածման, տրանզիթի, վերարտածման եւ մաքսային ձեւակերպութեանց մէջ: Յունաստան ներածուած օսմ. ապրանքներէն առնուելիք տուրքերուն վերաբերող եւ ստորեւ դրուած Ա. ցուցակին, ինչպէս նաեւ՝ Թուրքիա ներածուած հելլենական ապրանքներուն վերաբերող եւ նոյնպէս յարակից Բ. ցուցակին մէջ յիշուած առարկաները եւ արտադրութիւնները ցոյց տրուած սակերուն եւ կամ ուրիշ պետութեան մը նմանօրինակ արտադրութեանց մասին կիրարկուած զեղչեալ տուրքերուն պիտի ենթարկուին։

Յօդ. Բ. Պայմանադրող երկու կողմերը յանձն կ'առնեն իրենց նաւահանգիստներուն առջեւ չթողուլ որ —բացի ներածուելիք երկրի մասնաւոր արտօնութենէն— Թուրքիոյ նաւահանգիստները եւ կամ Յունաստանի նաւահանգիստները գլխաւորելու համար չոգենաւ դրուի այնպիսի ապրանք մը որ իւրաքանչիւր երկրի մէջ մենաշնորհուած եւ կամ արգիլուած ըլլայ։ Այդ նիւթերն են՝ Յունաստանի մէջ՝ քարիւղը, խաղի թուղթերը, աղը, լուցկին եւ սիկառի թուղթը, Թուրքիոյ մէջ վառօդը եւ ամէն տեսակ պայթուցիկ նիւթերը, պատերազմական զէնքերը եւ իրենց յարակիցներ, ռազմաթերքը, ծխախոտը ամէն ձեւի մէջ, թէմպէքին եւ աղը։ Այս ցանկերը կրնան փոփոխուիլ՝ ըստ պարագային, նախապէս պայմանադրող միւս բարձր կողմին գրաւորապէս եղած զեկոյցով մը։

Յօդ. Գ.— Ծովեզերեայ նաւարկութեամբ եղած վաճառականութեան մէջ օսմանեան եւ հելլենական առագաստանաւերը պիտի չարունակեն վայելել Թուրքիոյ եւ Յունաստանի մէջ, ամենէն նպաստաւորեալ ազգին տրամադրութիւնները, առանց բուն իսկ իրենց երկրին եւ կամ ամենէն նպաստաւորեալ ազգին չոգենաւերէն աւելի կամ տարբեր տուրքեր վճարելու։

Յօդ. Դ.— Օսմանեան օրէնքով օսմ. նկատուած որ եւ է չոգենաւ, եւ հելլենական օրէնքով հելլէն նկատուած ո եւ է չոգենաւ այնպէս պիտի նկատուի երկուստեք։

Յօդ. Ե.— Օսմ. հպատակները իրաւունք պիտի ունենան փոխադարձաբար օսմ. եւ հելլենական ջուրերուն մէջ՝ բասպունգի որսորդութիւն ընելու. ամենէն նպաստաւորեալ օտարահպատակներու եւ բնիկներու նկատմամբ կիրարկուած կանոնադրութեանց հպատակելու պայմանաւ։

Յօդ. Զ.— Օսմ. եւ հելլենական առագաստանաւերու եւ չոգենաւերու երկու երկիրներու հիւպատոսարաններուն վիզայէն անցուելիք թուղթերը հետեւեալներն են։ Առողջապահական բաթէնթա, մաքսային մանիֆէսթօ, եւ մանիֆէսթօյի տետր։ Այս վերջին երկու վիզաները՝ 200 եւ կամ անկէ նուազ թոնօ տարողութեամբ չոգենաւերու համար են, որոնք ճշդուած եղանակով կանոնաւոր երթեւեկութիւն չունին, ինչպէս նաեւ ամէն տարողութեամբ առագաստանաւերու համար։ Առողջապահական բաթէնթային համար վիզայի սակացոյցը հետեւեալ կերպով ճշդուած է, — 300 թոնօ տարողութեամբ չոգենաւերու համար կէս օսմ. ոսկի. 100–300 թոնոնոց չոգենաւերու համար մէկ քառորդ ոսկի, 100 թոնոյէն աւելի վար չոգենաւերու համար 10 ղրշ., ոսկեդրամ եւ կամ անոր համարժէք դրամ։ Մաքսային մանիֆէսթօյին եւ մանիֆէսթօյի տետրին համար վիզայի սակացոյցն է. 50 թոնոյէն նուազ տարողութիւն ունեցող չոգենաւերու համար 1 ֆր. 50 սանթիմ, 50–100 թոնոնոց նաւերուն համար 2 ֆր.։ 100–200 թոնոնոցներուն համար 2 ֆր. 50 սանթիմ։ 200 թոնոյէն աւելի տարողութիւն ունեցող առագաստանաւերու համար 5 ֆր.։ Այս տուրքերը առանձին պիտի առնուին երկու թուղթերու գործողութեանց իւրաքանչիւրին վիզային համար։ Յիշեալ վիզան երկու երկիրներու հիւպատոսարաններուն կողմէ պիտի կատարուի, եւ անոր վերաբերեալ հիւպատոսական տուրքը մէկ անգամ միայն պիտի առնուի միեւնոյն ուղեւորութեան ատեն, սրովհետեւ յաջորդաբար ըլլալիք միւս վիզաները ձրիաբար կը կատարուին։ Գալով խառն ի խուռն ապրանքներ փոխադրող օսմ. եւ հելլենական չոգենաւերուն եւ առագաստանաւերուն, անոնք պարտին վիզէ ընել տալ իրենց մանիֆէսթօյի տետրը՝ ինչ որ ալ ըլլայ իրենց տարողութիւնը, երկու երկիրներու հիւպատոսարանական սակացոյցերու համեմատ, այն պարագային մէջ որ անոնք ճշդուած եղանակով կանոնաւոր երթեւեկութիւն չընեն։ Վերոյիշեալ վիզաները պարտաւորիչ պիտի ըլլան միայն այն պարագային մէջ՝ ուր մեկնումի եւ կամ ժամանումի նաւահանգիստը պայմանադրող միւս կողմէն հիւպատոսարան մը գտնուի։

(Մնացեալը վաղը)

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ղալաթիա, Եիւքսէք Գալտըրըմ, թիւ 98, Պ. Անդ. Սթամաթիատէսի ծանօթ վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կղպանքներ եւ սամաքիլիաներ, գրասենեակի, սենեակի եւ դարաններու դրանց համար, ինչպէս նաեւ F. Werthim & Cie ծանօթ տան դրամարկղերը։

Նոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ վերջին դրութեամբ պողպատէ ապահովական գործիքներ, որոնք կղպանքները բանալու համար գործածուած ո եւ է օտար բանալիի կամ գործիքի ներմուծումը կ'արգիլեն։ 7—12

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՆԻՕՆ Ապահովագրական Ընկերութեան Տնօրէնութիւնը 1/14 մարտէն սկսեալ իր գրասենեակները փոխադրած Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Նորաշէն Քաթըրճի օղլու բասաժը։ 20—20

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Եւրոպայի Հայոց առաջնորդ Տ. Գէորգ եպիսկ. հետեւեալ շրջաբերականն ուղղած է իր իրաւասութեան ներքեւ գտնուած եկեղեցիներու հոգեւոր հովիւներուն.

«Ս. Հայրապետը տարւոյս մարտ 8 թուականաւ եւ 308 համարաւ առ մեզ ուղղեալ Հայրապետական կոնդակաւ թըւելով ժամանակէ մը ի վեր Եւրոպիոյ այլ եւ այլ կողմերը թափառող եւ այժմ ի Բարիզ գտնուող Գրնճըլարցի անպաշտօն Թադէոս քհնյ. Փափազեանի եկեղեցական սուրբ կոչման իսպառ հակառակ եղող ինչ ինչ անպատիւ արարքները, նորա անվայել վարմունքը, արբեցութիւնը, եւայլն որոնց ինք Ս. Հայրապետը հասու եղած է սկսեալ 1884—1885 թուականներէն՝ մինչ յիշեալ քահանան կը գտնուէր ի Տարտանէլ։ Նոյնպէս ի սկիզբն իննսունական թուականաց, եւ յամին 1895՝ Աղէքսանդրիոյ մէջ սփռած գայթակղութիւնները, մանաւանդ վերջերս Գօնթէս Բօլօննա անուամբ ֆրանսացւոյ մը որբեր ու որբուհիներ հաւաքելու ծանօթ խնդրոյն մէջ ունեցած դատապարտելի մեղսակցութիւնը. այս ամենուն հետ Ն. Ս. Օծութիւնը յիշելով Թադէոս քահանայի դիմումներն ի դրունս օտարազգեաց, եւ ասելով զանձնէն թէ արկածեալ քահանայ մըն է եւ այնպէս խաբէութեամբ դրամ մուրալն ու մերթ լատին կամ լուտերական ձեւանալով մերս Ս. Եկեղեցւոյ մասին արհամարհանօք խօսիլն եւայլն եւայլն, որոնք եկեղեցականի մը ներելի չլինելէ, հայ եկեղեցականութեան պատւին արատաւորելէ զատ անպատուութիւն կը պատճառեն Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ եւ Ազգին։

«Ն. Ս. Օծութիւնն իր Հայրապետական կոնդակաւ մանրամասնաբար յիշելով Թադէոս քահանայ Փափազեանի ամօթալի արարքները՝ կ'եզրակացնէ հետեւեալ կերպիւ.—«Եւ թէպէտ դժուար է մեզ պատժել զոք խստիւ, որպէս եւ ի բազում դէպս ներող եւ անյիշաչար գտեալ եմք հանդէպ յանցանողացն զսահմանաւ իւրեանց եւ զչափն. սակայն վասն անուղղալից ընդդէմ կարգաց Եկեղեցւոյ եւ անպատուողաց անուան ազգի եւ զնուիրապետութիւն Եկեղեցւոյ մերոյ. մեք չկարեմք երբեք հանդուրժել եւ տալ ներողութիւն՝ զի չարիքն առաւել չափով ընդարձակեսցին. ուստի եւ ի նկատ առեալ զարմատացեալ չարիս յանձին Թադէոս քահանայի Փափազեան, զանուղղայ ընթացս նորին, զնորահնար չարիս եւ զխաբէութիւն. որպէս եւ զգործակցութիւնն ի գործ հաւաքման որբոցն յանուն որբանոցին Գունթէս Բօլօննա տիկնոջ Ֆրանսուհւոյ, յորմէ եւ արդիս ինքն եւս մերժեալ կայ՝ յետ արկանելոյ զերկոտասան ամնեղ որբս ընդ իրաւասութեամբ նորա, մեք Հայրապետական կոնդակաւս այսու լուծեալ համարիմք զԹադէոսն Փափազեան Ղընճըլարցին ի կարգէ եւ ի կոչմանէ քահանայութեան Հայ. Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ. զըրկեալ համարելով զնա ի փիլոնէ, ի քահանայական լանջախաչէ եւ ի մասնակցութենէ կատարման խորհրդոց մերս Ս. Եկեղեցւոյ արտօնեալք քահանայից մերոց։»

«Ս. Հայրապետը հրամայած է մեզ իր այս հայրապետական տնօրէնութիւնը ծանուցանել համայն հայ ժողովրդեան Եւրոպիոյ ի գիտութիւն. որպէս եւ ինքն Ս. Հայրապետն կը յայտնէ թէ ծանուցած է Ամեն. Ս. Պատրիարքին Կ. Պոլսոյ եւ հրամայած է հրատարակել յէջս ամսաթերթի Մայր Աթոռոյ Սրբոյ Էջմիածնի։

«Արդ, ցաւօք սրտի յանձնարարելով Ձեր Արժանապատուութեան ընթեռնուլ մեր սոյն շրջաբերականն յատենի Սրբոյ Եկեղեցւոյդ ի գիտութիւն հայ ժողովրդեան կը մաղթեմք բոլորով սրտիւ եւ ջերմեռանդն զգացմամբք, որպէս զի համայն եկեղեցական եղբարք մեր միշտ հաւատարիմ մնալով իւրեանց սուրբ կոչման՝ ազատ մնան այսպիսի ահաւոր դատապարտութենէ, յաւէտ հանդիսանալով պատուական պաշտօնեաներ Հայ. Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ եւ բարի օրինակ հայ ժողովրդեան։

Մնամք աղօթարար
Առաջնորդ Հայոց Եւրոպիոյ
ԳԷՈՐԳ ԵՊԻՍ. ՈՒԹՈՒՃԵԱՆ

20/2 Ապրիլ 1903
Մարսէյլ

—Ս. Հայրապետը Թիֆլիզ գտնուած միջոցին պաշտօն տուեր է եօթը հոգիէ բաղկացած Յանձնաժողովի մը, որ Ներսէսեան դպրանոցի Հոգաբարձութեան հետ միասին որոշէ յիշեալ դպրանոցի նոր շինութեան տեղը ու ծրագիրը, եւ հոգայ պէտք եղած ծախքերը։ Յանձնաժողովին նախագահ կարգուեր է Թիֆլիզի առաջն. Տ. Գէորգ Արքեպս. Սուրէնեանց։ Ինչպէս յայտնի է, Տիկին Կատարինէ Նատիրեան Թիֆլիզի մէջ իր ունեցած մէկ ընդարձակ գետինը նուիրած է, այնտեղ դպրոցի համար նոր շէնք կառուցանելու նպատակաւ։ Յիշեալ տիկինը պայման դըրեր է որ եթէ ինչ ինչ պատճառներով անյարմար դատուի յիշեալ գետինը Ներսէսեան դպրոցին համար, այն ժամանակ այդ կալուածը Ս. Էջմիածնայ սեփականութիւն ըլլայ։

—Ջալալեան Արքեպսկ. ի կտակած գումարին հրատարակուած հաշուէն կը հասկցուի որ, տարւոյս սկիզբը այդ գումարը իր տոկոսներով յանգեր է 88,882 րուպլիի։ Ինչպէս յայտնի է, այդ դրամագլուխը կը գտնուի Մոսկուայի գանձարանը եւ 1883 թուականէն սկսելով 125 տարուան ընթացքին մէջ պիտի կազմէ 12 միլիոն րուպլիի դրամագլուխ մը եւ անկէ վերջը կտակարարին անունով դպրոցներ պիտի հիմնուին։ Առաջին դըպրոցը պիտի բացուի ուրեմն... 2008 թուականին։

—Մարզուանէն կը գրեն մեզ ապրիլ 4 թուով.«Վիճակիս Առաջնորդ Սրբազանը տեղւոյս ժողովրդեան փափաքանց համաձայն՝ այս տարի Զատկի տօնական օրերը Մարզուան անցընելու համար անցեալ ամսոյ մէջ մեկնած էր Ամասիայէն՝ ուր կը մնար բաւական ժամանակէ ի վեր թաղականական անհամաձայնութիւններու կարգադրութեանց համար։ Հրաժարեալ անդամոց տեղ նորեր ընտրելէ ու Թաղ. Ժողովին հարկ եղած հրահանգները տալէ ետքը կու գայ Մարզուան եւ հոն ալ իր առաջին գործը կ'ըլլայ թաղականական վէճերու կարգադրութիւնը։ Ուրախ ենք ըսելու թէ Առաջնորդ Սրբազանը յաջողած էր իր ձեռնարկներուն մէջ։

«—Ուրախութեամբ կը լսենք թէ տեղւոյս Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ աւագերէց Տ. Մամբրէ քահանայ Թէփիկեան, Ազգ. երկսեռ վարժարանաց կրօնագիտութեան դասերու ուսուցիչ կարգուած է։ Յիշեալը մօտէն ճանչցողները քաջ գիտեն թէ, որչա՜փ օգտակար կրնայ ըլլալ ան իր այս պաշտօնին մէջ։

«—Յայտնի է թէ Բողոքականութեան ոչ նուազ կարեւոր որրաններէն մէկն ալ Մարզուանն է։ Հակառակ բաժնուած այս մեծկա՛լ հատուածին, մայր Եկեղեցին իր ծոցը կը պահէ հայ ժողովուրդին կարեւորագոյն մեծամասնութիւնը. բայց կան դրական առաւելութիւններ—մանչերու եւ աղջկանց գոլէճներ, հիւանդանոց, որբանոց—որոնք գործնականապէս կը նպաստաւորեն Բողոքականութեան դիրքը Մարզուանի մէջ։

«Հայ եւ Հայ–բողոքական հասարակութեան միջեւ, սակայն, առջի սերտ յարաբերութիւնները չեն մնացած։ Մանաւանդ վերջերս, բողոքական դպրոցի մը, ժողովարանին մէջ, քոյրերու ժողովին առջեւ, հրապարակային խոստովանութեան մը պահուն, Միւռոնի եւ Աւազանի դէմ ըրած չարակամ ակնարկութիւնները առիթ տուին որպէս զի աւելի պաղին իրարմէ։ Առաջ. Սրբազանը ի լուր այս գայթակղական արարքին, եկեղեցւոյ բեմէն վեր հանելով Միւռոնի սրբութիւնը, անէծքի տարափ մը թափեց յիշեալ կնոջ վրայ, պատուիրելով ներկաներուն՝ երբեք գործ չյանձնել յիշեալ դպրոցին եւ յետ այսմ վտարել զայն եկեղեցիէն։»

— Պատրիարքարանէն տրուած հրահանգի մը համաձայն՝ Սամսոնի Գաւառ. Ժողովը հրաւիրուած է յառաջիկայ չաբթու նիստ գումարել, ընտրելու համար տեղւոյն Թաղ. Ժողովը։

—Նախընթաց օր Պէշիկթաշի եկեղեցին մէջ կատարուեցաւ տիկին Երանիկ Ասատուրեանի յուղարկաւորութեան հանդէսը նախագահութեամբ Տ. Մկրտիչ եպիսկ. Վեհապետեանի։ Հանգուցեալ տիկինը՝ մամ եւ մայր զաւակաց եւ թոռներու, իւրովսանն կ'օգնէր տնանկներու միշտ «ձեռքի տակէ» եւ Պէշիկթաշի ամենէն հին ընտանիքներէն մէկուն կը պատկանէր։ Հանգուցեալին մայրը, Պայծառ Հանըմ, իբր հարիւրամեայ, տակաւին կ'ապրի քաջառողջ։

—Բերկրութեամբ կ'ողջունենք Մանզումէի Էֆքեար օրաթերթին վերերեւումը, կարճատեւ դադարումէ մը ետքը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Փոխանորդարանի Ազգ. Պատրիարքարանի

Բնիկ Աչոտցի, իսկ այժմ ի Սամսոն հաստատուող Սարգիս Մանուկեանի կինը՝ Հռիփսիմէ՝ Մարզուանցի Խաչատուր Ածուքեան՝ հինգ–վեց տարի առաջ ամուսինէն բաժնուած եւ անյայտացած է։

Կը յանձնարարուի արգոյ ազգայնոց որ եթէ երբեք յիշեալ Հռիփսիմէ կնոջ ո՛ւր, ողջ կամ մեռեալ լինելու մասին որ եւ է տեղեկութիւն ունենին, հաճին Պատրիարքարանիս ծանուցանել։

⁂

Բնիկ Շապին Գարահիսարցի Մանուկ հանգուցեալ Կարապետ–Թօգատլեան անունով յիսուն եւ հինգ տարեկան, միջահասակ, մազերը, յօնքերը եւ աչքերը սեւ, քիթն ու բերանը բարեձեւ, ծնօտը բոլորշի եւ կնոջ ու երկու զաւակաց տէր ազգայինն քսան եւ երեք տարի առաջ պանդխտութեան ելած եւ անյայտացած է։

Կը յանձնարարուի արգոյ ազգայնոց որ եթէ երբեք յիշեալին ո՛ւր, ողջ կամ մեռեալ լինելու մասին ո եւ է տեղեկութիւն ունենին, հաճին Պատրիարքարանիս ծանուցանել։ (Կնիք)

5 ապրիլ 1903

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՓԼ)

ԲԱՐԻԶ, 22 ապրիլ. — Պ. Ալֆրէտ Տրէյֆիւս նամակ մը ուղղելով պատերազմական նախարարութեան, կը խնդրէ որ քննութիւն բացուի Վիլհէլմ կայսեր կարծեցեալ ծանօթագրութիւնը պարունակող թուղթին վրայ, որուն մէջ գերման կայսրը իբր թէ ըսած ըլլայ որ Տրէյֆիւս պաշտօնական թուղթեր յանձնած ըլլայ արտասահմանի մէջ։ Պ. Տրէյֆիւս քննութիւն կը պահանջէ այդ կեղծ պաշտօնագրին գործածման վրայ Ռէնի դատավարութեան ատեն եւ այն հետեւանքներուն նկատմամբ, զորս ունեցաւ անիկա դատավճռին եւ Զէրնուսքիի վկայութեան խաբէական եւ խարդախ հանգամանքին վրայ։

ՀՌՈՄ. — Թագաւորը արտաքին գործոց նախարար անուանեց դեր–ծովակալ Մօրինը, հրաժարած նախարար Պ. Բրինէթթիի տեղ։ Դեր–ծովակալ Պէթթօլօյի ալ յանձնուեցաւ ծովային նախարարի պաշտօնը։

ՊԻԼՐԱՏ.—Լրագիրները կը հրատարակեն Պելկրատի ռուսական դեսպան Պ. Զարիքօվի նամակը, որուն մէջ յանուն Ցարին, դեսպանը շնորհակալութիւն կը յայտնէ սերպ. օրագրողներու ցոյց տուած համակրութեանը համար, ռուս հիւպատոս Պ. Չերպինայի մահուան առթիւ։

ՍԵՎԱՍՏՈՊՈԼ.—Հանգուցեալ Պ. Չերպինայի դագաղը հոս հասաւ եւ հանդիսաւորութեամբ ընդունուեցաւ։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 22 ապրիլ.—Հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէ Միլլիանաէն ու Պլիրահ այցելելէն յետոյ, Ալժէ պիտի դառնայ։ Ահագին ամբոխ մը ընդունեց զայն, միահամուռ աղաղակներով գոչելով. «Կեցցէ Ֆրանսա, կեցցէ Լուպէ։» Հանրապետութեան նախագահը Ժան Տ'Արք չոգենաւը պիտի նստի։

—Հարիւրապետ Տրէյֆիւս պատերազմական նախարարութենէն պաշտօնապէս խնդրեց որ հրամայուի քննութիւն մը բանալ պորտրոյին վրայ։ Այս քննութիւնը անհրաժեշտ դարձած է Պ. Ժէրլէ Պուրպոնի նամակին հետեւանօք։

ՀՌՈՄ.— Ֆրանսայի կրթական նախարար Պ. Շոմիէ Վենետիկ մեկնեցաւ, ընկերակցութեամբ Ֆրանսացի միսիոնարներու։ Ս. Մարկոսի զանգակատան վերաշինութեան առաջին քարին զետեղման ներկայ գտնուելու։

ՆԱԲՈԼԻ.— Բորթուկալի Ամելի թագուհին եւ Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանը Քաբրի պիտի այցելեն։

ՊԵՐԼԻՆ.— Խորհրդարանը, այսօր վերսկսաւ իր նիստերը։

ԲԱՐԻԶ, 22 Ապրիլ.—Նախագահ Լուպէ Անգլիոյ թագաւորին փոխադարձ այցելութեան պիտի երթայ Յուլիսին, եւ երեք օր Լոնտոն պիտի մնայ։

ՊՐՈՒՍԷԼ.—Անվէրսէն բազմաթիւ անձեր հարաւային Ամերիկա կը գաղթեն։

ՇԱՐԹՐԷՕՆԵՐԸ

Շարթրէօները իրենց վանքին մէջ, Սէն–Լօրան–Տիւ–Բօն, ամրացած են եւ կը պնդեն իրենց այն յայտարարութեան վրայ թէ բռնի ոյժով միայն դուրս պիտի ելլեն։ Լեռնաբնակներու խումբեր վանքին շուրջը հաւաքուած են՝ պաշտպանելու Շարթրէօները։ Այդ կողմերը երեք օրէ ի վեր ձիւն կը տեղայ։ Մաթէնի թղթակիցը բաւական դժուարութեամբ կրցած է լեռներէն վեր ելլել եւ նոյն վանքը երթալ։ Վանքին ընդհանուր մատակարարը՝ հայր Բլովիս յայտարարեր է թղթակցին թէ պիտի չկրնայ զինքը ընդունիլ երկու պատճառներով. վանահայրին հրամանով երկու օրէ ի վեր պաշարման վիճակ կը տիրէ եւ թէ վանքին բոլոր դուռները ներսէն փակուած ու պատնէշուած են։ Թղթակիցը հարցուցեր է թէ Շապրոլ փողոցի դէպքը՝ կրկնել կ'ուզեն։ Հայր Բլովիս պատասխաներ է.

«Գրեթէ ոչ. մեր ընդդիմութիւնը որ բոլորովին կրաւորական է, նպատակ մը միայն ունի, այն է ստիպել մեզ հալածողները որ բնակարան մը ու քաղաքացիներ բռնաբարեն։ Մեզմէ իւրաքանչիւրը իր խուցին մէջ պիտի սպասէ ոստիկաններուն ժամանմանը եւ ոստիկան–զինուորի մը ձեռքը վրան դրուելուն պէս դուրս պիտի ելլէ։ Մեր բոլոր գոյքերը ղրկուած են։ Երկու կառքեր միշտ կը սպասեն վանքին դրանը առջեւ, մեզ անմիջապէս կայարան տանելու համար։ Մեր մէկ մասը Շարթրէօզ տը Բինէէրոլ պիտի երթայ, որ մեր մայր հաստատութիւնը կ'ըլլայ, եւ միւսն ալ Թարրակոն, ուր առժամաբար կը հաստատուի մեր զտարանը։ Աշխարհէ ու լուրերէ հեռու ըլլալով չենք գիտեր թէ ե՞րբ եւ ինչպէս պիտի գործեն. նաեւ թէ ազա՞տ թէ իբրեւ բանտարկեալ դուրս պիտի հանուինք, անսաստողի ամբաստանութեան տակ։ Հոգերնիս չէ։ Ամէն բանի պատրաստ ենք, բանտի կամ մեկնումի եւ կամ իրաց վիճակին պահպանման, որովհետեւ երեք ամսուան պաշար ունինք։»

Թղթակիցը հարցուցեր է թէ դառնութիւն մը, ցաւ մը չե՞ն զգար։ Հայր Բլովիս պատասխաներ է.—«Մեր անձին վըրայ իրաւունքը բռնաբարուած ըլլալու դառնութիւնը կը զգանք. նաեւ կը ցաւինք թէ պիտի մեկնինք թողլով երկու հարիւր Շարթրէօներու մարմինը պարունակող գերեզմանները, որոնք իբրեւ անհետացած ցեղի մը հետքերը պիտի ցուցադրուին զբօսաշրջիկներու։ Ասկէ դուրս, սակայն, մեզի համար կարեւորութիւն չունի խուցի կամ կլիմայի փոփոխութիւնները, քանի որ մեր հոգին անյեղլի կը մնայ պարագաներու եւ տեղերու անհաստատութեան մէջ։»

Վանքին ցոյց դրան վրայ խաչի մը շուրջը գրուած է.—«Աշխարհ կ'անցնի եւ խաչը կը մնայ։»

—Բըթի Տօֆինուար խմբագրապետ Պ. Պըսօն իր յօդուածին մէջ ըսած էր. —«Պ. Էմիլ Քոմպ փոխանակ ընելու այն յայտարարութիւնները որոնց համար մէկ միլիոն ֆր. պէտք պիտի ըլլար, Երեսփ. Ժողովին մէջ, վճռաբանութեան պահուն կեղծ գրութիւն մը ցոյց տուաւ։» Ֆրանսայի պաշտօնաթերթը կը յայտարարէ թէ այդ գրութիւնն է տետրակ մը Օֆիս Քաթոլիք անունով որ «Նախարարութեան դէմ բողոքելու ազդու միջոցներ» խորագրով գլուխ մը կը պարունակէ։ Այդ Օֆիս Քաթոլիքին նախագահն է պարոն տը Նիվիէր ու տնօրէնը Պ. Նաբոլէոն Օպանել, ինչպէս կ'ըսէ տետրակը. նաեւ բազմաթիւ ընկերակիցներուն մէջ կայ Շարթրէօներու մեծաւորը։ Այդ տետրակին վաւերականութիւնը խնդիր եղած չէ մինչեւ Պ. Քոմպի կողմէ Երեսփ. Ժողովին ներկայացուած օրը։ Այդ օրը երեսփոխան Պ. Ֆէրտինան Պիւիսօն նոյն տետրակը ցոյց տուաւ նախարարապետին որ իր յայտարարութեանցը մէջ յիշեց։ Հետեւաբար Բըթի Տօֆինուար խմբագրապետին ըսածը սխալ է։

—Պ. Անտրէ Վէրվօր որուն համար կ'ըսուի թէ մասնակցութիւն ունի Շարթրէօներէն մէկ միլիոն ֆր. պահանջուելու գործին մէջ, անուանարկութեան դատ բացաւ Բըթի Տօֆինուար խմբագրապետին եւ Ֆիկառօի տնօրէնին դէմ՝ առաջնոյն յօդուածը արտատպած ըլլալուն համար։ Հարցաքննիչ դատաւորը պիտի հարցաքննէ առեւտրական նախարարութեան դիւանապետ եւ նախարար Պ. Թրույեօյի փեսան Պ. Սէնը որուն համար կ'ըսուի թէ 2,300,000 ֆր. պահանջեր է Շարթրէօներէն, սակայն առեւտրական նախարարը պաշտօնական զեկոյցով մը բոլորովին կը հերքէ Պ. Սէնի նկատմամբ ըսուածները, յայտարարելով որ բնաւ մասնակցութիւն մը չունի այդ գործին մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Սկովտիոյ մէջ յառաջիկայ շաբթու գումարումներ տեղի պիտի ունենան, առաջարկելու համար որ իրաւարարական մնայուն դաշնադրութիւն մը կնքուի Անգլիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ։ Անոր նպատակը այն է որ երբ այդ երկիրներուն միջեւ խնդիր մը ծագի եւ դիւանագիտական միջոցները սպառին, երկու երկիրները, փոխանակ իրենց դեսպանները ետ կանչելու, վճռական հոգիէ յանձնաժողով մը կազմեն խնդիրը կարգադրելու։ Այդ գաղափարին համակրողներ կան թէ՛ Անգլիոյ թէ Ֆրանսայի մէջ։ Բարիզի բրիտանական առեւտրական սենեակին նախորդ նախագահ Պ. Պարքլէյ այդ առթիւ կ'ըսէ.

«Անգլիոյ թագաւորին Բարիզ կատարելիք ուղեւորութիւնը վճռական կերպով ցոյց կու տայ թէ այդ դաշնադրութեան գաղափարը արմատներ ձգած է նոյն իսկ բրիտանական արքունիքին շրջանակներուն մէջ։ Ուրեմն մամուլը պէտք է որ ոյժ տայ այդ գաղափարին որ երկու երկիրներուն միջեւ խաղաղութիւնը պիտի հաստատէ։»

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 9 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	21	21
Ամէնէն բարձր գին	»	21	21
Ամէնէն վար գին	»	21	10 1/2
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	ֆր.	122	12
Ամէնէն բարձր գին	»	122	12
Ամէնէն վար գին	»	120	87

ԲԱՑՈՒՄ 10 Ապրիլ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	21	25
Ռումէլիի Երկաթուղի	ֆր.	122	37
Շիրքէթի Խայրիէ		20	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		—	—
Յօս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Յօմ. Ապահ. Ընկ.		4	40
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	30
» ժուիսանս		1	80
» պարտաթուղթ		492	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		503	—
Թրանսվալ		142	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		269	—
Լավրիոմ		84	—
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		12	40
« պարտաթուղթ	«	527	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	111	15
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	67
» » » չէք	»	22	63 3/4
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	06

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	110	—
Բօլ էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմից	»	51	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	05
Մէթալիք	»	—	—
Ռուպլի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 22 Ապրիլ

Անգլիական Քոնսոլիտէ		91	75
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.		59	25
» » » Գ. բաց.		28	37
» » » Դ. գոց.		28	63
Օսմանեան Պանքա		13	75
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5 %		41	50
» Մօնօբօլ		44	—
Փորթուգալական 1888		90	—
Էժիբսիէն ունիֆիէ		108	50
Տօմպինալ		105	—
Թրանսվալ		5	62
Այտին երկաթուղի		13	50
Փոխանակագիր		25	

ԲԱՐԻԶ, 22 Ապրիլ

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		98	55
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	29	—
» » » » գոց.	»	29	05
» » » Բ.	»	60	45
» » » Գ.	»	31	45
Օսմ. Կայս. Պանքա	ֆր.	596	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	125	50
Օսմ. մաքսատուն	»	—	—
Օսմ Ռէժի	»	366	—
Բրիտիշէ Թիւրք 4 %	»	499	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1082	—
Իտալական Ռանթ	»	103	20
Սպանիական արտաքին	»	87	10
Թրանսվալ	»	142	10
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	165
Դրամագլուխ	»	—	—

ՊԵՐԼԻՆ, 22 Ապրիլ

Ռուպլը	ֆր.	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	131	90
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	103	50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	315

ՎԻԷՆՆԱ, 22 Ապրիլ

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	239	80
Ռումէլի երկաթուղի	»	117	—
Օսմ. Ռէժի	»	337	—

ՊՐՈՒՍԷԼ, 22 Ապրիլ

Յօսմ. Քոնս. սէրի Դ.		28	90
Ռումէլի երկաթուղի		132	75

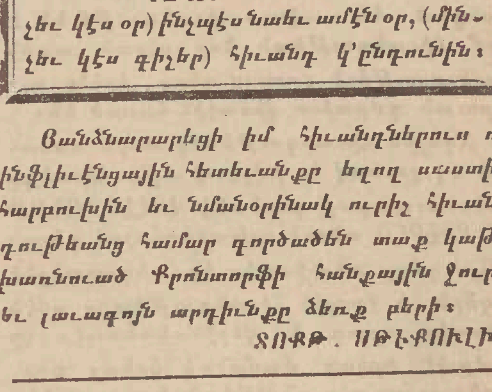

Այն անձը որ ամէն օր իր բերանը եւ ակռաները Օտօլով կը լուայ, իր ակռաները փտման դէմ կ'ապահովէ։ 438.—

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ–ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՃԵԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
(Ժիլօ Զաքարեանց դէմը)

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Զննեները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

Յանձնարարեցի իմ հիւանդներուս որ ինֆիլիւէնցային հետեւանքը եղող սաստիկ հարբուխին եւ նմանօրինակ ուրիշ հիւանդութեանց համար գործածեն տաք կաթի խառնուած Քրոյտորֆի հանքային ջուր, եւ լաւագոյն արդիւնքը ձեռք բերի։
ՏՈՔԹ. ՍԹԵՓՈՒԼԻՍ

Լ'ՈՒՐՊԷՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.
76 միլիոն ֆրանք
Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլէթիէ փողոց թիւ 8 և 10

—o—

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվօտա. Լօրանտօ խան. Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Քրէտի Լիօնէ։

ՈՒՆԻՕՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Ապահովագրական Ընկերութիւն
Հաստատեալ ի Բարիզ 1828—1829
Վանտոմի հրապարակ, թիւ 9 սեփական շէնքին մէջ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900ի վերջը հատուցեալ վնասներ	252	Միլիոն Ֆրանք
1900ին գանձուած ապահովագին	21	» »
Դրամագլուխ և պահեստ	107	» »
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	19	Միլիառ »

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Մինչեւ 1900ի վերջը հատուցեալ վնասներ	120	Միլիոն Ֆրանք
Ընթացիկ ապահովագրութիւններ 1900ին	260	»
Դրամագլուխ և պահեստ	153	» »
1900ին գանձուած ապահովագին	17	» »

Արեւելքի համար մասնաւոր սակացոյց զեղչեալ գիներով։ Նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի գերազանց քան ուրիշ ո՛ եւ է ընկերութեան պայմանները։ Շահաբաժիններու տարուէ տարի անմիջական վճարում, որով «Ունիօնի» ապահովագրուողք ԶԵՐԾ են այն վնասներէն և յուսախաբութիւններէն, որոց կ'ենթարկուին միշտ այն անձինք, որ Շահաբաժիններու բարդման (accumulation des bénéfices) ՑՈՒՑԻ և ՎՆԱՍԱԿԱՐ դրութեամբ գործող ընկերութեանց կ'ապահովագրուին։

Ընկերութեան դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թղթակցել և Արեւելքի Տնօրէնութեան
Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամ, Բաւաճ Թաքիրճի Օղլու

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին
Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 687 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք
Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաբէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

{Էն Առաջ Սա Կարդացէք}
ՀՈՎԱՆՈՑԱՎԱՃԱՌ
ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆ

Քանի մը հարիւր կամ հազար ղրուշ ծախսելով կը գնէք կամ շինել կու տաք զգեստ, չապիկ, ֆէս եւ գլխարկ՝ վայելելու եւ վայլեցնելու համար։ Աղէկ։ Բայց ինչ օգուտ. եթէ անձրեւ մը բռնուիք ու եթէ հովանոց չունենաք — կամ անձրեւ չանցնող հովանոց մը — ատոնք ամբողջ կը թծաւորին եւ նորութեան շէնքնորհքը չի մնար վրանին։ Ուստի, խնամով շինուած, ձեւաւոր եւ բնաւ անձրեւ չթափանցող ՀՈՎԱՆՈՑ մը գնեցէք Ղալաթիոյ հռչակաւոր հովանոցավաճառ Միհրդատ Հայկազնէն։ Գոհ կը մնաք
ՋԱՆԱՁԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Կահաւորման յատուկ ամէն տեսակ ապրանաց

Ղալաթիա, Թիւնէլին քովը, Մէրթէպանի փողոց Իզզէթ Փաշա Խանի կից, Թիւ 16
Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գործեր, տօքումա եւ Թաւշեայ գործեր, «քէչէ»ներ, «Թիւլ» վարագոյրներ, սփռոցներ, քօրնիշներ, գետնի մուշամպաներ եւ զանազան տեսակներով ձող. կերպասներ, մահճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով, ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔՈՎ
635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ՋՂԱՅԻՆ ԷՔ
ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք, ԴԻՏԻ ԲԺՇԿՈՒԻՔ

Ամենէն չնչին պատճառով շատ անգամ ջղային հիւանդութեան կ'ենթարկուի մարդ և եթէ կարեւորութիւն չտալով անփոյթ գտնուի ինքզինք դարմանել տալու, հիւանդութիւնը աստիճանաբար կը յառաջանայ և մինչեւ իսկ ապագայ զաւակներուն կը փոխանցուի։ Լուսնոտները, և ուրիշ ջղային հիւանդութենէ տառապողներ, կամ այն է որ իրենց ծնողքէն ժառանգած են սոսկալի հիւանդութիւնն և կամ հիւանդութեան նոր սկսած ատեն կարեւորութիւն չտալով անոր, իրենց այսօրուան դժբախտ վիճակին հասած են։

Ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակն ալ շուտով կը բժշկուի, եթէ հիւանդը կանոնաւորաբար գործածէ ՎԱԼԷՐԻԱՆԱԹ ՏԸ ԲԻԷՐԼՕ անուն աշխարհահռչակ դեղը։

Այս դեղը անմիջապէս կը հանդարտեցնէ ջիղերն և ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը արագ և վերջնականապէս կը բժշկէ երկար ժամանակ կենաց գործածուիլ առանց բնութեան կարգ անցներու և ազդեցութիւնը կորսնցնելու։ Անքնութիւնը, քնաշրջիկութիւնը, կէս գլխու ցաւը, ոնդամալուծութիւնը, խելագարութիւնը, մռայլոտութիւնը, խօսելու անկարողութիւնը, ցասկոտութիւնը, դիւրագրգռութիւնը, ջղային հոգը, սրտի բաբախումը, մարեւիքը, սրագմոսը. մղձաւանջը, կանանց սովորականի անկանոնութիւնը, դժուարադաշտանութիւնն ու ջղային հիւանդութեանց ամէն տեսակը կը բժշկուի ՎԱԼԷՐԻԱՆԱԹ ՏԸ ԲԻԷՐԼՕ գործածելով։ Կեղծերէն զգուշանալ։ Կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և դեղ մթերանոցներու մէջ։

ՄԱՆԿԱՆՑ ՍԻՐԵԼԻՆ

Եթէ երախայ մը նիհար է և չի զալալիր նէ, ախորժակ չունի և կերածը կատարեալ չի մարսեր նէ, և ակռայները — որոնք չեն մեծնարկեր նէ — որ բնականապէս միւս ակռաները կ'աւելցնէ՝ Թող իրեն տրուի.

SCOTT'S EMULSION.

Ասիկայ մանկանց համար ախորժելի կերակուր և դեղ մըն է, և երախային պայն խմած ատեն վերջի սառխութեան ուրախութեան մէջ կ'րլլայ։ Մայրը շուտով կը տեսնէ թէ ինչպէս երախային բոլոր վէշտերը անմիջապէս կը դադրին, որպէս թէ նոր արիւն և նոր կեանք բոլոր անկարգութիւնները չնչելով մանկան ախտերը առողջութեան և զուարթութեան փոխադրեցին։ Երախային միշտ պատրաստ է այս նոր (սուտելիք և) ըմպելիքին և ախորժակով կ'ըմպէ. Կ'ըսկսի զաւալել և պզտիկ ճերմակ ակռայները առանձցաւն և վիշտերու կ'ըսկսին երեւան ելլել։ Ըսգօթի Բաղադրութիւնը երախայից առողջարար գիրութիւն և զուարթութիւն կու տայ, մարսողութեան կ'օգնէ և մարմնոյ ընդհանուր զօրութիւն կը պատճառէ։

ԸՍԳՕԹԻ ԲԱՂԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

բոլոր տղայոց Սիրելին է և զանոնք շուտով վարդագոյն երեսին և զօրաւոր և կատարեալ առողջութեան պատկերները կը փոխէ։ Ըսգօթի Բաղադրութիւն՝ վրան այս նշանով վարդագոյն փաթթեթի մէջ ծալլուած շիշերէն կը ճանչցուի։

Շիշերու վրայ առօր ուշադրութիւն ընելու պէտք է։
20

Բոլոր դեղագործները և դեղավաճառները կը ծախեն։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
HUNYADI JANOS
Ամենիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ ճամբոր
ՋԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ
Պահանջելու է ճշմարիտ անունը պարունակող պիտակով շիշեր
ANDREAS SAXLEHNER
Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

ՕՍՄ. ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏ
ԸՆՏԻՐ ԿԻՐ ԵՒ ՇԱՂԱԽ
ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՐԱՆ, ՍԹԵՆԻԱ
Լ. ՊԷՕՍԷՕՂԼՈՒ, Կ. ԼԻՆԱՐՏՕ ԵՒ ԸՆԿ.

Այս կիրը, որուն սպառումը մեծապէս աւելցած է վերջին երկու տարիներուն մէջ, շատ կարեւոր բարւոքում մը կրած է շնորհիւ ճարտարագէտ Պ. Կ. Լինարտօյի, որ գիտական երկար հետազօտութիւններէ յետոյ, յաջողած է գտնել գերազանցապէս խորալիք կիր մը։ Լաւագոյն արդիւնքներ տուած է այս կիրը, ծովու եւ անուշ ջուրին տակ։ Օտար առաջնակարգ խորալիք կիրերէն աւելի աղէկ է անվիճելի կերպով։ 200 օսմ. ոսկիի պարգեւ մը պիտի տրուի անոր, որ ապացուցանէ թէ այս կիրը խորալիք չէ գերազանցապէս։ Երեք պայմաններ կը միացնէ իր մէջ.— Խնայողութիւն, առողջարար հանգամանք, հաստատունութիւն։

Կեդրոնական մթերանոց, Կալաթա, Քալաֆաթ-Եէրի, Թիւ 63, ատաղձավաճառ Պ. Պէօսէօղլու Խարալամպոսի մեծ մթերանոց։ Մասնաճիւղերն են Պոլիս, Քէրէսթէճիլէր, Թիւ 394, Գառըգիւզ քարափին վրայ, Եանի Միքայէլի քով, Սամսոն՝ Անտոնօղլու Եղբարք։ 75—105

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որք ամիսը երկու անգամ կը բանեն
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէպպօ	218
Ուրանիա	7269	Շէրպուրկ	16

Սառակսսա շոգենաւը, նաւապետ Ռ. Իլեէմս, ընդհանուր վաճառքով Լիվբուլէն հոս հասաւ։
Դիմել առ ԺՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Շէյմանէքի խան. Թիւ 6, 7, 8. Ղալաթիա. Քարա Մուսթաֆա փողոց. 25

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի. Պորթոյի. Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք.

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէֆթիս	2400
Թէպպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասքընի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիւյէտ	150

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 21 Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ.

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆ.
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ. ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելու դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 ,,
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 ,,
1901 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 ,,

Ընդհանուր Տնօրէն
Ա. ՀԻՒՐՇԻԶ
Ընդհ. գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ՌԷՊՊԷՆ

Ընդարձակ մանրամասնութեանց համար դիմել Ղալաթիա, քարափին վրայ, Հին Մաքսատան տեղը. գործակալութեան գրասենեակը։ 524

ERNEST GLAVANY
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ
ՂԱԼԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՑԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առոյ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով շահերն ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է։

ԹՕՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարգէլլօ	3709	Ցիբիօ	1735
Արիոսգօ	2271	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Փասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սրէգօ	1200
Պօրտոինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրացիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրագօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օճիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիրաօ	1337	Էրագօ	1841	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիւէքօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէքանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Խէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գոլոքատօ	4235	Կիզանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Քլառօ շոգենաւը, նաւապետ Պէլտինկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։
Քլիօ շոգենաւը, նաւապետ Երնկ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը հասնի ամսոյս 30ին։
Քասթիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Կրէչամ, ամսոյս 23ին Նիւ Եորքէն ընդհանուր վաճառքով հոս կը սպասուի։
Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՑ ԷՆՐԻՔՕՍ
Թի. 23—24 Քիւչիւք Միւլէթ խան Ղալաթիա 377

COMP RUSS
Navigation à Vapeur et de Comme
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Գշ. 8/21 Օտեսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դշ. 9/22 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա, ժամը 10ին միջօրէէն առաջ Աղեքսանդրիայէն (Պորդ-Սայիտ, Եաֆա, Պէրութ, Թարապուլուս-Շամ)
Եշ. 10/23 Սէվաստաբոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ուր. 11/24 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Շբ. 12/25 Տարտանէլ, Այնորոզ, Սելանիկ, Իզմիր, Քիոս, Թարապուլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Պորդ-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԷԶԻ ԵՒ ՀԱԵԿԷԼ
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Ապրիլ 27ին Սիոֆասի [illegible]
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Ապրիլ 28ին Սիոֆասի, [illegible]
[illegible]
[illegible] 245 Ֆր. [illegible]
175 Ֆր. Տեղեկութեան [illegible]
[illegible] 516 [illegible]

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող շոգ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք
Վիրժինիան	10500	Ֆլավիա
Արմէնեան	10500	Էճիբշըն
Քէսդրիան	10500	Արգօ.ըն
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան
Վասդոնիան	8000	Ալգաշիըն
Ֆլօրենդիան	8000	Լէսպիան
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ
Վավօնիան	3700	Օրօրօ
Ֆլամինիան	3700	Լիպօն
Ֆապիան	3500	

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի որ ապրանքն այլուր փոխադրելու համար Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար բերնին հրահանգը դրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։
Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆԴԻ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 մաքսատան հին տեղ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒԱՌՈՒՖԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի (20)

ՖՈՐԹԻՒՆԷ ՏԸ ԲՈՒԱԳՕՊԷ

ԿՏՐՈՒԱԾ ՁԵՌՔԸ

ԺՕՐԺԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ե

—Գէթ կրնամ զանոնք գողցողը գտնել, պատասխանեց Պ. Տօրժէր։ Պիտի գտնեմ զայն, որովհետեւ ամբողջ ոստիկանութիւնը իրար պիտի անցընեմ։ Այդ ստահակը պիտի փորձէ ծախել այդ արժէթուղթերը ու անպատճառ պիտի բռնուի։

—Չեմ յուսար. իմ արժէթուղթերս ներկայացնողին վճարելի են. թիւերը գրած չեմ։

—Ցաւալի, մեծապէս ցաւալի բան. բայց պարոն, կը կրկնեմ թէ պատրաստ եմ ձեր կորսնցուցած գումարը վերադարձնելու։ Պարտէի բաց ընդունիլ այդ աւանդը, բայց քանի որ անգամ մը ընդունած գտնուեցայ, պատասխանատու եմ եւ կ'ուզեմ որ...

—Պարոն, անգամ մըն ալ կը կրկնեմ թէ ձեր վեհանձնութիւնը չի կրնար ինծի վերադարձնել իմ թուղթերս։ Մնացեալը կարեւորութիւն չունի ինծի համար։ Բաւական հարուստ եմ, հետեւաբար չեմ ազդուիր դրամական կորուստէ մը. բան մը չեմ պահանջեր եւ ոչ ալ բան մը կ'ընդունիմ։ Բան մը միայն կը խնդրեմ ձենէ, այն է ոստիկանութիւնը չխառնել իմ գործերուս մէջ։

—Ի՛նչ, պարոն, կ'ուզէք որ գողը չհետապնդե՞մ։

—Ո՛չ, բայց ինծի անհաճոյ կը թուի որ Բարիզի ու Եւրոպայի մէջ լուր տարածուի թէ ինծի վերաբերեալ բաներ գողցած են։ Արդ՝ եթէ ոստիկանութեան իմաց տաք գողութիւնը, պիտի ստիպուիմ ես ալ դատաւորին ներկայանալ. ռուսական դեսպանն ալ պիտի իմանայ եղելութիւնը. ճիշդ այդ իրարանցումէն կ'ուզեմ խոյս տալ։ Կը նախընտրեմ առանձին կամ ձեզի հետ մէկտեղ գործել, եթէ կ'ուզէք ինծի աջակցիլ։

—Ի՞նչպէս գործելու է։

—Անհատական քննութիւն մը բանալով եւ նախ պրպտելով այս արտակարգ գողութեան նպատակը։ Մեր ճանչցած մարդոց մէջէն ո՞վ կրնայ մասնաւոր շահ ունեցած ըլլալ այս գողութիւնը գործելուն մէջ։ Անշուշտ կ'ընդունիք թէ հասարակ չարագործ մը չպիտի բաւականանար իմ արկղիկս գողնալով, մինչ դրամարկղին լեցուն էր ոսկիով։

—Կը մոռնաք թէ յիսուն հազար ֆր.ն ալ գողցուած է։

—Ատիկա երկրորդական կարեւորութիւն ունի։ Հաւանաբար գողը պէտք ունէր այդ դրամին, արտասահման անցնելու եւ հոն ապահով տեղ մը գտնելու համար ինէ յափշտակած թուղթերը. բայց անիկա այդ թուղթերը միայն ձեռք ձգել ուզած է։

—Կը սկսիմ հաւատալ, մրմնջեց Պ. Տօրժէր։

—Ես վստահ եմ այդ մասին, յարեց դնդապետը ապահովութեամբ։

—Պարոն, թշնամիներ ունիմ ես։ Երբ մարդ դիւանագիտական պաշտօններ կը վարէ, միշտ թշնամիներ կ'ունենայ. քանիցս գաղտնի պաշտօններ ստանձնած եմ։ Հետեւաբար կրնամ պնդել թէ ձեր դրամարկղին մէջ կատարուած գողութիւնը ինծի դէմ ուղղուած է։

—Բայց ոչ ոքի խօսած եմ այդ անձին վրայ։

—Գիտէին թէ իմ սեղանաւորս էիք դուք։ Ենթադրած ըլլալու են թէ քանի որ ձեր հարստութեան մէկ մեծ մասը ինծի վստահած էք, կրնայիք կարեւոր թուղթեր ալ ինծի յանձնած ըլլալ։

Սեղանաւորը մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւէր Պ. Պօրիսօֆի խորհրդածութեանց, ու իր դիմագծերը կը յայտնէին թէ ինք ալ համակարծիք ըլլալէ հեռու չէր գտնուեր։

Վինեօրի ալ մտիկ կ'ընէր, ու իր կծկուած դիմագծերը բուռն յուզում մը կը յայտնէին։ Կը զգար թէ կրնային իր վրայ կասկածիլ, բայց Ռուսին յայտնած կարծիքը զերծ կը կացուցանէր զինքը այդ կասկածէն։ Մտովի կ'ըսէր թէ բնաւ չպիտի կրնային զինքը ամբաստանել՝ իր հազիւ ճանչցած մէկ օտարականին դէմ նիւթուած դաւադրութեան մը մասնակից եղած ըլլալու յանցանքով։

—Մնաց որ, յարեց գնդապետը, ձեր պաշտօնեաներէն մէկ քանին անշուշտ գիտէին թէ ձեր քով կը գտնուէր ինծի վերաբերեալ այդ արկղիկը։

—Երկու հոգի միայն, պատասխանեց Պ. Տօրժէր, քիչ մը խորհելէ յետոյ։ Նախ արկղակալս որ աւասիկ հոս կը գտնուի։

—Միւսը ո՞վ է...

—Իմ քարտուղարս, երիտասարդ մը՝ զոր երէկ տեսաք աշխատութեան սենեակին մէջ։

—Արդարեւ կը յիշեմ։ Ճիշդ այն պահուն ներս մտաւ, երբ ինծի կ'ըսէիք թէ արկղիկը եւ պէտք ունեցած դրամս իմ տրամադրութեանս տակ կը գտնուէին այս առտու։ Նոյն իսկ նշմարեցի իր դժգոհութիւնը եւ շուարած կերպարանքը։

—Քիչ մը առաջ իմաց տուած էի իրեն թէ պաշտօնէ դադրած է ալ եւս։

—Ա՛հ, ձեր քով չի գտնուի՞ր ալ եւս։

—Դեռ հոս է, բայց քիչ օրէն պիտի մեկնի։

—Կրնա՞մ իր անունը հարցնել ձեզի։

—Ռոպէր տը Բարնէյլ կը կոչուի։

—Բարնէ՞յլ մի։ Ատենօք Պետերսպուրկի ֆրանսական դեսպանատան մէջ զինուորական կցորդ մը կար այդ անունով։

—Այս երիտասարդին հայրն էր։ Դրամապէս կործանած էր մեռած պահուն. կարծեմ յարաբերութիւններ ալ մշակած էր Ռուսիոյ մէջ։

—Այն ատեն հաւանական է որ իր որդին ալ ճանչնայ իմ հայրենակիցներէս մէկ քանին։

—Չեմ գիտեր։ Հարուստ անձերու հետ տեսակցելու դիրքը չունի սակայն. շատ քիչ մօտ կը գտնէ ընկերութեան մէջ։

—Պ. Բարնէյլը ինծի ներկայացնելու մէջ անպատեհութիւն մը կը տեսնէ՞ք։

—Ո՛չ մէկ անպատեհութիւն։ Այսօր չտեսայ զայն. բնական է ասիկա, քանի որ երէկ պաշտօնէ դադրեցուցի զինքը. բայց հոս կը բնակի եւ հիմա վերի յարկը ըլլալու է. Վինեօրի, գնա՛ զայն գտիր։

—Չեմ կարծեր որ իր սենեակը գտնուի, պատասխանեց երիտասարդ արկղակալը։ Երէկ նամակ մը գրելով ինծի կ'իմացնէր թէ պիտի մեկնէր... Բարիզէն պիտի հեռանար։

—Մէկ օրէն միւսը Բարիզէ չի հեռանար մարդ։ Իր սենեակը ելէք եւ հոս բերէք զայն։

Վինեօրի չփութաց հնազանդիլ։ Իրեն եղած յանձնարարութիւնը գործին գար։ Ռոպէրէն ստացած հրաժեշտի կան նամակին վրայ կը խորհէր։

—Պարո՛ն, ըսաւ Վինեօրի, կը թոյլատրէ՞ք ձեզի դիտել տալու թէ ժամը տասնուկէսն է եւ թէ գրասենեակները պարտէին բացուիլ ժամը տասնին։ Ես պատուիրեցի որ բակին դուռը գոցեն, որպէսզի հանրութիւնը եւ պաշտօնեաները ներս չմտնեն։ Անօգուտ է որ ամէն մարդ գիտնայ թէ...

—Կողոպտած կամ փորձած են կողոպտել դրամարկղը։ Լաւ ըրեր էք։ Հանրութիւնը եւ պաշտօնեաները պիտի սպասեն մինչեւ տասնըմէկ, եթէ հարկ ըլլայ։ Իմ սեղանաւորական տունս շատ ծանօթ է, հետեւաբար այս յապաղումը վնաս չի պատճառեր. տակաւին ստուգելիք կէտեր ունիմ հոս։ Գացէք եւ շուտով ետ դարձէք։

Արկղակալը դուրս ելաւ։

—Այս պաշտօնեային վրայ վստա՞հ էք, հարցուց գնդապետը։

—Ինչպէս իմ վրաս, պատասխանեց Տօրժէր. այնքան վստահ որ կը խորհիմ օրին մէկը իմ ընկերակիցս ընել զայն։

—Ինչպիսի կեանք կը վարէ Բարիզի մէջ։

(Շարունակելի)